

ZADNJA VEST:

Protislovenski

MAZAČI ODKRITI

Ponočni „avtorji“, ki so za obletnico državne pogodbe pomazali poslopje slovenske gimnazije v Celovcu s protislovenskimi gesli in „napovedali vojno“ koroskim Slovincem, so odkriti: policija je sporočila, da je kot storilce izsledila štiri šolarje tehnične srednje šole v Borovljah oz. v Celovcu, ki so se menda hoteli „maščevati“ slovenskim dijakom za njihovo akcijo na celovškem kolodvoru (kjer so v slovensčini zahtevali vozovnice — op. urej.).

Hujšaški izpad proti slovenski gimnaziji in sploh proti koroškim Slovincem skušajo sedaj prikazovati kot nedolžno pobalinstvo, vendar s tem samo dokazujejo, da dejanski storilci niso resnični krivci. Odgovornost nosijo tisti, ki so mirno opozorilo slovenskih dijakov na neizpolnjeni člen 7 blatili kot kriminalno dejanje in ga prefunkcionirali v protidržavno rovarjenje. Še po sebi pa so krivi tisti, ki so celo pri mazaški akciji namigovali na Slovence kot storilce in s tem neodgovorno žuvali na narodnostno mržnjo.

Zamenjava v predstavnishvu

Gospodarske zbornice SFRJ v Celovcu

Prejšnji četrtek je novi vodja predstavništva Gospodarske zbornice SFRJ v Celovcu Slavko Beznik obiskal sedež Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, kjer sta ga sprejela predsednik dipl. inž. Felix Wieser in tajnik Janez Wutte-Luc.

V prijateljskem pogovoru sta goslu obrazložila položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in ga seznanila predvsem z gospodarskimi vprašanji koroških Slovencev. Pri tem sta izrazila prepričanje, da bo tovariš Beznik v okviru svojih možnosti napravil vse za primerno upoštevanje težaj koroških Slovencev pri razvijanju gospodarskega sodelovanja med sosednjimi državama.

Slavka Benžnika je na obisku pri ZSO spremljal dosedANJI vodja predstavništva Gospodarske zbornice SFRJ v Celovcu Veno Doljak, ki se je ob tej priložnosti poslovil od naše osrednje organizacije, ker odhaja na novo delovno področje, kjer pa bo še naprej povezan tudi z našimi vprašanji. Imenovan je bil namreč za predsednika odbora za obmejno sodelovanje z Avstrijo, Italijo in Madžarsko pri Gospodarski zbornici Slovenije; poleg tega pa bo opravljal tudi poste podpredsednika občinske skupščine v domači občini Skofja Loka.

Životvorna kulturna sila in ne odrezan manjšinski rezervat

Vlogo in pomen kulture pri osveščanju in razvoju slovenskega naroda, zlasti v zamejstvu, kjer kulturna društva opravljajo nezamenljivo vlogo oblikovalca zavesti o narodni pripadnosti, so poudarili na občem zboru Zveze slovenskih kulturnih društev, ki je minulo nedeljo zasedal v Kulturnem domu v Gorici.

Občnega zbora osrednje kulturno-prosvetne organizacije Slovencev v Italiji, ki združuje 51 krajevnih društev in skupin v vseh treh pokrajinah, se je med številnimi gosti udeležila tudi delegacija Slovenske prosvetne zveze v Celovcu. Predsednik Valentin Polanšek je opozoril na podobnost razmer v kakršnih živijo in delujejo slovenski kulturni ustvarjalci na Koroskem in v Italiji, poudaril pa je tudi željo po nadaljnjem utrjevanju medsebojnih stikov ter razvijanju vsestranskega sodelovanja.

„V naši deželi hočemo biti životvorna kulturna sila in ne le odrezan manjšinski rezervat,“ je v svojem poročilu naglasil predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Milko Renar. V tem smislu si prizadevajo, da bi bili aktiven in odgovoren dejavnik tudi pri posredovanju svojih kulturnih dobrin večinskemu

Neuvrščene države

se pripravljajo na jesenski vrh

V kubanski prestolnici Havani so se ta teden zbrali predstavniki neuvrščenih držav, da se posvetujejo o pripravah na sedmo konferenco neuvrščenih, ki naj bi se začela v začetku septembra v Bagdadu. Dejstvo, da je od 88 delegacij dobra polovica na ministrski ravni, dovolj zgovorno priča, kakšen pomen pripisujejo srečanju v Havani, ki neposredno pripravlja sedmi vrh šefov držav in vlad neuvrščenih držav.

Mimo tega pa je pomen, ki ga pripisujejo že pripravljalnemu se-

stanku, tudi dokaz, za zaskrbljenost ne le med neuvrščenimi državami, ampak po vsem svetu zaradi sedanjega zelo neugodnega razvoja mednarodnih odnosov. Tekmovanje velikih sil, oboroževalna dirka, nova velika hladna vojna, ki se razvija, in razplamtevanje novih kriznih žarišč — vse to kaže, kako potrebno je, da se v tej fazi razvoja mednarodnih odnosov sliši glas neuvrščenih držav, je poudaril novi jugoslovanski zunanji minister Lazar Mojsov. Napovedal je, da bodo v Havani napravili vse, da dokažejo, kako lahko neuvrščene države tudi tokrat pomagajo vzpostaviti večje zaupanje ter ohraniti mir in varnost za vse države na svetu, kakor so to storile že v vseh dosedanjih kritičnih situacijah v razvoju mednarodnih odnosov.

Sedanji neugodni razvoj mednarodnih odnosov je postavil pred težke preizkušnje tudi neuvrščene države same. Tukaj je na primer zaplet okoli Falklandskih otokov, kjer Argentina gotovo pričakuje razumevanje in podporo neuvrščenih. Prav tako pereče vprašanje pa je tudi iransko-iraški spopad, ki neposredno zadene tudi gibanje neuvrščenih, saj je na primer Iran že uradno zahteval, da naj jesenska konferenca na vrhu ne bi bila – kakor je to bilo določeno že na prejšnjem srečanju v Havani – v Bagdadu, marveč bi jo preložili v kako drugo včlanjeno državo.

Tem in še mnogim drugim perečim problemom bo moralo gibanje neuvrščenih držav posvetiti vsjo pozornost v okviru priprav na jesensko konferenco. Kajti sedanji pripravljalni sestanek in predvsem konferenca na vrhu naj bi pomenila korak naprej v ponovnem oživljanju in mobilnosti gibanja neuvrščenih držav, da bi v sedanjem kritičnem trenutku mednarodnih odnosov lahko odigrale že doslej večkrat potrjeno vlogo najbolj aktivnih borcev za mir.

Spominska srečanja

protifašističnih borcev in žrtev fašizma

● V soboto 12. junija bo na prostoru nekdanje podružnice koncentracijskega taborišča Mauthausen na jugoslovanski strani Ljubelja tradicionalno srečanje bivših političnih zapornikov, internirancev in izgnancev ter borcev proti fašizmu. Letošnje jubilejno 10. srečanje se bo začelo ob 10. uri (po našem času ob 11. uri) ter bo združeno s kulturnim sporedom.

11. uri) V nedeljo 13. junija pa bo na Jamarskem domu pri Domžalah (med Kamnikom in Ljubljano) srečanje bivših koroških partizanov tako iz Slovenije kot tudi iz avstrijske Koroške. Tudi ta prireditev, ki se bo pričela ob 11. uri (po našem času ob 12. uri), bo povezana s kratkim kulturnim programom.

Na obe prireditvi so vabljeni tudi udeleženci iz naših krajev, zlasti bivši partizani in aktivisti ter nekdanji izseljenci in druge žrtve nacističnega nasilja. Srečanja na Ljubelju se bodo udeležili predvsem tovariši iz Roža in drugih krajev zgornjega dela južne Koroške, medtem ko bodo prireditev v Domžalah obiskali predvsem udeleženci iz Podjune in drugih krajev spodnjega dela južne Koroške. Iz Železne Kaple bo ob 8. uri izpred hotela Obir skupni odhod v Domžale.

Boj za narodne pravice je del borbe za demokratizacijo

V razgovoru z našim listom je novo izvoljeni predsednik ZSO, dipl. inž. Feliks Wieser, zavzel stališče do številnih vprašanj znotraj organizacije in slovenske manjšine, prav tako pa do trenutne notranjepolitične situacije.

Poudaril je, da je treba boj za narodnostne pravice nujno vključiti v širši boj za demokratizacijo v Avstriji. Le po tej poti bomo uspešni. „Kadar smo se borili, so nas vedno podpirali demokrati“.

Podpredsednika Ludvik Ogris (levo) in Franci Kukovica (desno) in predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser na prvi seji upravnega in nadzornega odbora po občnem zboru ZSO

je dejal Wieser. Trditve, da demokratov ni, je odločno zavrnil. V zvezi z nalogami ZSO je izpostavil, da ni naloga ZSO organizirati volilni boj za eno ali drugo stranko, temveč voditi borbo za nacionalno in socialno enakopravnost slovenskega ljudstva na Koroškem. Glede razgovorov z vlado je dejal, da si Slovenci želimo nadaljevanje razgovorov na enakopravni bazi, odločno pa je zavrnil trditve, da so za odpoved razgovorov krivi koroški Slovenci sami. (Razgovor objavljamo na 2. strani.)

Tudi danes je potrebno

Prejšnji teden je bila v Ljubljani skupščina Zveze združenj borcev NOV Slovenije, ki so se je udeležili številni delegati borčevskih organizacij, medtem ko so bili med gosti tudi predstavniki bivših partizanov iz Koroške in Furlanije-Juljske krajine. Za predsednika slovenske borčevske organizacije je bil ponovno izvoljen Janez Vipotnik, ki je skupščini podal tudi obširno poročilo o delu v minulih štirih letih.

Kupuščino je pozdravil tudi predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc, ki je spomnil na skupni boj slovenskih in koroških partizanov proti nacifašizmu. Poudaril je potrebo gojitve tradicij protifašističnega boja tudi danes ko se moramo marsikje spoprijeti s pojavi neofašizma. Dejal je, da je Zveza koroških partizanov vključena v Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem in se v njenem okviru bori za uresničitev pravic, ki so koroškim Slovcem zagotovljene v členu 7 avstrijske državne pogodbe — v tistem mednarodnem dokumentu, ki je sad borbe proti fašizmu, v kateri so tudi koroški partizani doprinesli bistven delež.

V svojem poročilu je predsednik Vipotnik orisal veliki prispevek bivših borcev pri reševanju družbeno-političnih vprašanj v Sloveniji in Jugoslaviji. Posebej pa je spregovoril tudi o sodelovanju, ki ga slovenska borcevska organizacija razvija s sorodnimi organizacijami v sosednih deželah. Pri tem je posebej naglasil tudi tradicionalne stike z Zvezo koroskih partizanov v Celovcu in z drugimi odporniškiimi ter demokratičnimi organizacijami v zamejstvu, „saj so ti stiki in sodelovanje rezultat skupnega boja proti nacifašizmu v drugi svetovni vojni“.

Podrobno je spregovoril o oblikah tega sodelovanja tako z Zvezo koroskih partizanov in z Zvezo slovenskih izseljencev, kakor tudi s koroškimi odporniškimi organizacijami; omenil je stike s pripadniki nekdanjih avstrijskih bataljonov, ki so nastali in se borili v sklopu jugoslovanske narodnoosvobodilne vojske; poročal je o tradicionalnih srečanjih borčevskih organizacij treh sosednih dežel Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine. V tej zvezi je poudaril, da se bodo tudi v bodoče posebej trudili za širjenje stikov z miroljubnimi in demokratičnimi organizacijami v Italiji, Avstriji, še posebej na avstrijskem Koroškem, ter na Madžarskem. „Z ustvarjanjem še tesnejših borčevskih stikov se bomo zavzemali za vsestransko razvijanje odnosov s sosednjimi deželami, za uveljavljanje politike odprtih meja in obmejnega sodelovanja, za popolnejše uveljavljanje pravic naše narodne skupnosti v zamejstvu ter italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji,“ je naglasil predsednik Vipotnik.

Delegati, ki so sodelovali na skupščini Zveze združenj borcev NOV Slovenije, so zastopali več kot 114.000 nekdanjih borcev in vojni invalidov, med katerimi je 45 narodnih herojev, 1292 nosilcev Partizanske spomenice 1941 in 32 španskih borcev. Na svojem zboru so poudarili, da so samoupravljanje ter bratstvo in enotnost edina podlaga za razvoj jugoslovanske skupnosti. V tem smislu hočejo bivši borci tudi danes in v bodoče prispevati svoj delež pri razvoju domovine in še posebej pri ohranjanju in razvijanju pridobitev narodnoosvobodilnega boja.

„Videti moramo celovitost borbe za narodnostne pravice!“

Po občnem zboru Zveze slovenskih organizacij in po prvi seji novo izvoljenega vodstva ZSO smo se pogovarjali z novim predsednikom dipl. inž. Feliks Wieserjem o nalogah Zveze slovenskih organizacij v naslednjem delovnem obdobju in o njegovih pogledih na trenutno stanje v avstrijski manjšinski politiki.

Slovenski vestnik: Na minulem občnem zboru ZSO na Radišah si bil izvoljen za novega predsednika naše organizacije. Pretekli četrtek je bila prva seja upravnega in nadzornega odbora, kjer so se določili prvi koraki za novo delovno dobo. Kakšne načrte in kakšna težišča imaš kot predsednik, oz. kakšna težišča ima ZSO v prihodnji delovni dobi?

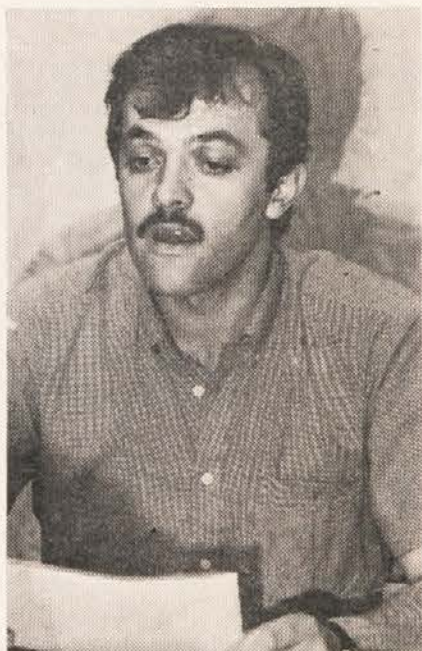
Feliks Wieser: V novem mandatu obdobju bo važno, da si ZSO s pomočjo izvoljenih odborov pripravi učinkovit akcijski program, da se prilagodi stari politični program potrebam današnjega časa in da si izgradimo na celotnem dvojezičnem ozemlju takšno zaledje, ki bo omogočalo vsakočasno mobilizacijo terena, mobilizacijo v smislu samopomoči, ki naj bo bistven element dela v naslednjem obdobju. Mislim, da nam to narekuje tudi notranjepolitična situacija v Avstriji. Samopomoč nam bo potrebna tudi v primerih, ko nam vidni avstrijski politiki **zaloputnejo vrata pred nosom**, kot se je to sedaj zgodilo pri odpovedi razgovorov.

V povojnih letih smo napravili žalostno izkušnjo, da s prosjačnjem nismo veliko dosegli, to se pravi, da želi vlada slišati bolj jasno stališče naših ljudi. In mi vemo, da nam to naši ljudje na podeželju na sestankih zelo jasno povedo in to naj povejo tudi pristojnim zveznim in deželnim ustanovam.

ZA AKCIJSKO UČINKOVITOST

Kar se tiče naše politike znotraj narodne skupnosti, bo najvažnejše, da nam uspe graditi zdravo akcijsko enotnost z Narodnim svetom koroških Slovencev, ki temelji na zdravih in poštenih odnosih. **Premalo pa je biti akcijsko enoten, moramo biti tudi akcijsko učinkoviti. Sodelovanje v vseh zadevah člana 7 naj bi čim bolj funkcionalno, to je v interesu vseh narodno zavednih koroških Slovencev.**

Ker pa del koroških Slovencev želi sodelovati z obema osrednjima organizacijama, moramo paziti, da ljudi ne odbijamo apriori zaradi katerikoli predznakov. ZSO bo torej odprta vsem, ki bodo želeli sodelovati in ki bodo sprejemali našo frontovsko orientacijo.

Predsednik ZSO Feliks Wieser: mobilizirajmo v smislu samopomoči.

ZSO se tudi ne sme zapirati pred ostalimi političnimi strukturami v deželi in državi. Odnos do teh struktur pa bo temeljil na pripravljenosti teh partnerjev sodelovati na osnovi upoštevanja narodnih in socialnih pravic slovenske narodne skupnosti. Upoštevanje teh naših pravic je bistven kriterij za sodelovanje. Tukaj bomo morali bolj kot doslej znati poiskati platformo za konkretne akcije z demokratično mislečimi ljudmi. Saj so izkušnje pokazale, da je načelno sklicevanje premalo. Demokrati so se najbolj močno odzvali, ko smo se leta 1972, 1976 in tudi v Žitari vasi in drugod konkretno borili za naše pravice. Zato sem tudi prepričan, da tisti nimajo prav, ki trdijo,

da demokratov ni!

Pri odnosih do deželne vlade ter do matičnega naroda in njegove države pa moramo izhajati iz tega, da živimo v specifičnih pogojih, ki nam narekujejo, da sprejemamo sklepe, zaključke o našem delu sami in neodvisno, potem šele moremo koordinirati naše stališče z drugimi.

SV.: Kaj pomenijo ti načrti za delovanje znotraj organizacije?

F. W.: Če govorimo o delu zveznih ustanov in o koordinaciji vključenih organizacij, vidim tukaj predvsem sledeče naloge: Poskrbeti bo treba za to, da bodo vsi odbori, ki so bili izvoljeni na prvi seji zadnji četrtek, kompetentni in v celoti odgovorni za svoj delokrog upravnemu odboru. To velja v prvi vrsti tudi za izvršni odbor, ki bo moral bolj redno in dosledno spremljati celotno problematiko narodne skupnosti in biti tako imenovani centralni koordinator ZSO. Posamezni odbori pa bodo morali v najkrajšem obdobju izdelati predlog akcijskega programa za svoja področja (glej tudi poročilo o prvi seji vodstva ZSO na tej strani, op. ured.). Zadnje besede o teh predlogih pa bo imel upravni odbor.

ODGOVORNOST IN KOMPETENTNOST!

Nadalje je treba poskrbeti, da bodo seje upravnega odbora bolj pripravljene. **Sprejeti sklepi pa morajo biti absolutna obveza tako za izvršni odbor, vse odbornike ZSO in njenih ustanov. Le tako se lahko utrdi zaupanje naših ljudi v organizacijo.** Kar se tiče izjav za javnost, pa je koristno če jih ne daje vedno le najvišji vrh organizacije, vrhu tega pa še to, da se ne sme napraviti iz vsake izjave že resolucija. Priti moramo do tega, da bodo zavzeli v javnosti stališče prav tisti, ki so v odbori odgovorni in ki jih je prej s sklepom potrdil odbor. Tako bomo uspešnejše zavzemali stališča k raznim vprašanjem, kot so šolska in predšolska vzgoja, gospodarska in druga vprašanja.

Glede trajnejše koordinacije med

ustanovami in vključenimi organizacijami, pa bo treba ojačiti redno delovanje izvršnega odbora, prav tako pa uvesti redno sestajanje vključenih organizacij, da se problemi ne nakopičijo.

SV.: Prej si dejal, da je treba napraviti konkreten akcijski program za sodelovanje z obstoječimi avstrijskimi strukturami. Kje vidiš v tem vprašanju možna interesna stičišča in kje ovire?

F. W.: Nikoli se ne smemo več podati na nivo, da trdimo: samo v tej ali drugi stranki so demokrati, v drugih pa jih ni. Izhajati moramo iz tega, da so razen pri desnih ekstremistih povsod posamezniki ali skupine, ki želijo z nami sodelovati. Ne smemo od njih zahtevati, da nas podpirajo samo tedaj, kadar to mi hočemo, skrbeti moramo zato, da ustvarimo skupno platformo povsod tam, kjer gre za prizadevanje demokratizacije avstrijske družbe, npr. pri gibanju za mir, za večje pravice delavstva, v boju za pravice žena, proti mladinski brezposelnosti, ki prihaja tudi k nam ali proti centralizmu, ki ga deloma poznamo v občinah, na deželnem in zveznem nivoju. **Tukaj ni receptov!** Jasno pa je, da vključitev borbe za narodnostne pravice v boj za večjo demokratizacijo le po tej poti more biti uspešna. Citiral bi v tej zvezi npr. znanega Andreja Hellerja, ki je pred kratkim v avstrijski televiziji dejal, da si ne zna predstavljati demokrata, ki se zavzema za demokratizacijo avstrijske družbe in ki se ne bi zavzemal za pravice manjšin. V tem sklopu pa ne smemo dovoliti, da bi kdor koli vnašal v ZSO in tudi v narodnostno skupnost recepte in stališča, ki so manjšini tuja in ki niso sprejemljiva za naše ljudi.

Naloga odbornikov Zveze slovenskih organizacij, ki so aktivni v političnih strankah, pa je, da se bolj dosledno in organizirano zavzemajo za naše pravice znotraj strank. Da se ne bo moglo več zgoditi, kot je to pred nedavnim napravil deželni glavar, da je tudi v imenu socialistično organiziranih Slovencev napadal osrednje organizacije. In to velja za vse stranke. Slovenci v Italiji so nam vzgled, ker jim je uspelo vnesti to diskusijo v stranke.

SV.: Narodna skupnost in tudi ZSO se je v zadnjem času znebila tesnejše povezanosti s strankami, kako bi po tvojem bilo treba razlikovati med vrhom in bazo strank?

F. W.: Naloga ZSO ne more biti v tem, da organizira volilno borbo za to ali ono stranko. Zaradi tega je prišlo do preveč konfliktov znotraj Zveze, to je neznosno. ZSO ima po pravih edino nalogo da organizira borbo in delo za narodno in socialno enakopravnost slovenskega ljudstva na Koroškem. Zato je tudi razumljivo, da so odprta vrata za vsakogar, ki deluje v to smer. Naša naloga ni, da dopovedujemo ljudem naj izstopijo iz strank, vendar pa se moramo prizadevati in zahtevati vsaj od naših funkcionarjev, da so dosledni v narodnostnih vprašanjih, četudi pride do konfrontacij s stranko. Kot je to pokazal naš podpredsednik Ludvik Ogris, predsednik SPD Radiše, ki je dejal, da SP osebo ne bo volil več, če ne bo spremenila svojega odnosa do slovenske narodne skupnosti. Glede KEL bi povedal, da ZSO ni proti KEL, v Avstriji ima vsak pravico

ustanoviti svojo skupino, ne moremo pa akceptirati, če kdo reče, da je samo tisti Slovenec, ki voli KEL.

SV.: Navezava stikov s celotnim dvojezičnim ozemljem spada med glavne naloge nove delovne dobe, si dejal na občnem zboru, preko krajevnih odborov pa naj se bi razvilo delo proti pesimizmu v narodnem vprašanju.

F. W.: ZSO je v preteklem času izgubila organiziran stik s terenom. Po vojni so bili OF-odbori, ki so svojo funkcijo dobro opravljali. Nato je bila osnova delovanja ZSO partijska struktura SPÖ (konkretno v Selah, Bilčovsu, Radišah in Železni Kapli). Po nacionalistični politiki SPÖ leta 1972 tudi ta struktura znotraj stranke ni mogla več delovati v korist manjšine. Zato sem prepričan, da je treba v posameznih občinah organizirati delo npr. za dvojezičnost javnih otroških vrtcev, za dvojezičnost v občinski hiši, ne glede na to ali tam velja zakon o narodnostnih pravicah. Tudi dunajska vlada nas indirektno poziva, da gremo po tej poti, če hočemo doseči konkretne rezultate. Tukaj morajo imeti krajevni odbori najbolj odgovorno nalogo. To je zelo težka pot, a v tej situaciji edina. Pri tem pa se zavemo, da to ne bo šlo čez noč.

NE GRE BREZ MOBILIZACIJE

SV.: Pred kratkim je pravni strokovnjak dr. Anderfer pred dunajskimi študenti dejal, da koroški Slovenci ne izrabljamo vseh pravnih možnosti za doseg pravic, da smo premalo odločni. Kaj se da napraviti na tem področju?

F. W.: Za nas koroške Slovence velja, da moramo gledati celovitost borbe za narodnostne pravice. En del je prav gotovo pravna borba, drugi aspekt je mobiliziranje baze v posameznih občinah npr. za slovensko skupino v vrtcu, za dvojezičnost itd. Brez politične organiziranosti manjšine tudi pravno ne moremo delovati. To najbolj dokazuje pogumno delovanje žitajskega ravnatelja Kukovice. Izhajati pa moramo tudi iz tega, da zakon o narodnostnih skupinah v velikem delu dvojezičnih občin ne daje pravic, oziroma jih ne dovoljuje, čeprav jih člen 7 načelno daje; prav v teh občinah bomo opogumili ljudi npr. pri zahtevanju dvojezičnosti na občinah. Tudi glede otroškega varstva bo treba preiskurirati kaj bi se lahko podvzeli.

Ena naših osnovnih nalog pa bo tudi, posredovati preko našega osrednjega glasila „Slovenskega vestnika“ ljudem delo, načrte in prizadevanja ZSO in vključenih organizacij. In sicer na način, da se bodo identificirali s tem delom, da bodo videli tudi svoje delo in samega sebe v Slovenskem vestniku. Na tem področju bo treba zboljšati še precej stvari.

SV.: Zvezni kancler Kreisky je pred kratkim odpovedal razgovore z zastopniki koroških Slovencev. Krivdo je valil na Slovence, zadnji teden pa je celo dejal, da se takšne kolodvorske akcije ne spodobijo („sind ungebührig“). Kako ocenjuješ trenutno situacijo in kako naj bi šlo naprej?

F. W.: Najprej je treba odločno zavrniti poskus onemogočanja borbe naših ljudi za enakopravnost in tudi kolodvorski dogodki, ki jih nismo pojmovali kot demonstracijo, je element v boju za naše pravice. Pristojna mesta so že dve leti (Dalje na 3. strani)

Odbori bodo takoj izdelali načrte in začeli z delom

V teku naslednjega meseca se bodo sestali in določili načrte za novo delovno obdobje odbori Zveze slovenskih organizacij, ki so bili izvoljeni na prvi seji novega vodstva ZSO. V Dijaškem domu slovenskega šolskega društva v Celovcu sta zadnji teden prvič zasedala nadzorni in upravni odbor in skupno določila korake za nadaljnjo politiko Zveze slovenskih organizacij.

V Izvršni odbor ZSO so bili poleg predsedstva, ki ga sestavljajo dipl. inž. Feliks Wieser (predsednik), Franci Kukovica in Ludvik Ogris (podpredsednika), Janez Wutte-Luc (tajnik) in Franci Einspieler (blagajnik), izvoljeni še dr. Avgustin Brumnik, Teodor Domej, dr. Janko Malle in dipl. inž. Franci Koncilijs. Izvršni odbor bo moral redno in dosledno spremljati celotno problematiko narodne skupnosti in biti tako imenovani centralni koordinator ZSO. Naloge **gospodarskega odbora**, ki ga bo kot dosedaj vodil dipl. inž. Franci Einspieler, pa bo določal in izvajal 8 članski odbor, podpiral pa ga bo občasno še razširjeni gospodarski odbor.

Samokritično je bilo na seji ugotovljeno, da je bilo narejeno na šolskem področju kljub vsem naporom premalo načrtnega, zato bo imel **šolski odbor**, ki ga bo vodil ravnatelj Franci Kukovica, v bodoče mnogo nalog. Mnenje odbornikov je bilo, da bo naloga tega odbora poleg študija številnih šolskih zakonov, opazovanja razvoja v ljudski šoli in na področju predšolske vzgoje, izdelava stališča ZSO do šolstva in šolskih reform nasploh. Čim bolj bo treba pritegniti tudi učitelje. **Odbor za tiskovno in informativno dejavnost**, ki ga vodi Teodor Domej, se bo moral spoprijeti z obširnimi nalogami na tem področju. Pri tem so odborniki opozorili na dejstvo, da z obstoječimi možnostmi informiranja pripadnike narodne skupnosti še o vseh dogodkih znotraj manjšine ne moremo informirati. Zato zvejo Sloven-

ci precej novic o dogodkih znotraj manjšine celo iz nemškega tiska. Tukaj gre tudi za to, kako informirati s slovenske strani nemšgovorečo javnost, prav tako pa tudi za informiranje javnosti v Sloveniji. Konkretno se bo ta odbor baval tudi z obliko in vsebino in dopisniško mrežo Slovenskega vestnika.

Ker je treba prirediti program ZSO današnjim problemom, bo svoje delo nadaljeval tudi **odbor za pripravo novega programa**, ki ga vodi dr. Kristijan Ogris. Tudi za pregled pravil ZSO so bili zadolženi odborniki.

Sklep prve seje upravnega in nad-

zornega odbora je bil, da se vsi ti odbori sestanejo v teku enega meseca in začrtajo svoje kratko- in srednjeročne naloge, da bo čimprej prišlo do akcijskih programov, ki bodo podlaga delovanja ZSO v novem delovnem obdobju.

Za predsednika nadzornega odbora je bil ponovno izvoljen Lipej Kolenik, za namestnico pa so odborniki izvolili Mileno Gröblacher.

Na dnevnem redu so bili tudi obiski novega predsedstva, odbor je določil vrstni red obiskov, kjer se bo predstavilo novo predsedstvo. (Danes obišče novo predsedstvo Narodni svet koroških Slovencev).

Odbora sta obravnavala še številne druge stvari in med drugim sklenila, da se navzoči odborniki vključijo uspešni zbiralni akciji za novi dijaški dom s tem, da se na tej seji odpovejo kilometri.

Zbornik slovenske gimnazije - ogledalo dela in uspehov

Za svoj petindvajsetletni jubilej obstoja je Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu izdala obsežen Zbornik. Je to brez dvoma celovit prikaz zgodovine o nastanku in delu naše srednje šole od njene ustanovitve do danes. Sedanji ravnatelj Zvezne gimnazije za Slovence, dr. Reginald Vospernik, je v svoji uvodni besedi med drugim zapisal: „Šoli jubilej in vsem, ki so jo načrtovali, gradili in dogradili, posvečamo ravnateljstvo, profesorji, starši in dijaki pričujočo publikacijo. V njej prikazujemo — z besedo in sliko — misli odličnih gratulantov iz politike in šolstva, šolsko detinstvo in rast, predstavljamo profesorje in maturo, prikazemo učne programe in usmeritve, spregovorimo o šolski in dijaški knjigi in publikaciji o literarnem, poklicnem in znanstvenem prizadevanju naših absolventov, predočimo kulturno poslanstvo Slovenske gimnazije in zaključimo krog pri tistih, ki so nosilci vsega šolskega življenja, pri starših, domovih, učiteljih in učencih. Končno pa še objavljamo bogato literaturo o gimnaziji.“

Že iz teh ravnateljskih besed je razvidna pestra in bogata vsebina zbornika v katerem pridejo do besede številni avtorji od politikov zvezne vlade in deželne ravni; naj med njimi omenimo le zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja, zveznega ministra za pouk in umetnost dr. Freda Sinowatza, deželnega glavarja Wagnerja, poslevodečega predsednika deželnega šolskega sveta za Koroško dir. Karla Kircherja, škofa Krške škofije dr. Egona Kapellarija

in bivšega prosvetnega ministra dr. Heinricha Drimmla, ki je kot tedanja šef resoreja podpisal odlok o ustanovitvi slovenske srednje šole na Koroškem. S tem pa smo tudi že pri prvem delu vsebine, ki nosi naslov Avstrijska in koroška javnost čestita. Zatem sledijo poglavja Detinstvo in Rast, Prihajajo in odhajajo, Naši učni programi, Tiskana beseda, naš vsakdanji kruh, Slovenska gimnazija v ogledalu absolventov in javnosti, Kulturno poslanstvo slovenske gimnazije, Star-

ši — vzgojitelji — učitelji — učenci in še Bibliografija Zvezne gimnazije za Slovence.

Vse to je tiskano na 303 straneh in opremljeno s številnimi ilustracijami v katerih je v sliki prikazana rast in življenje slovenske gimnazije. Zbornik je vsekakor najpopolnejši informator o naši srednji šoli, ki je vzgojila in še vzgaja našo inteligenco. Kaj ta šola pomeni za nas in našo mladino, je najbolj nazorno orisal eden izmed absolventov, ki med drugim pravi: „Bralce bo zanimalo, kaj mi je dala Slovenska gimnazija. Dosegel sem kvalifikacijo za nadaljevanje študija. V dobrem spominu mi je angažiranost učiteljev, ki so se potrudili za vsakogar, v absolutnem kontrastu k situaciji začelnika na dunajski univerzi. Nadalje sem cenil možnost poglobiti znanje materinskega jezika in čas, ki mi je ostal za izvenšolske aktivnosti. Zaključil pa bi rad s kritično pripombo: Zdi se mi, da bi bilo treba vzgajati manj „kulturnikov“ in več tehnično zainteresiranih dijakov, torej manj spodbujati mlade pesnike, namesto teh pa tem bolj podpirati brikolerje radijskih sprejemnikov in modelnih letal. Predstavljati si morem domačo družbo v pogovoru o tranzistorjih, diodah, o svornikih in maticah.“

Videti moramo celovitost borbe ...

(Nadaljevanje z 2. strani)

vedela za ta problem in odgovor je zelo enostaven: če bi karto dali, ne bi bilo tega problema! Poleg tega ima Avstrija takšno ustavo, in to so si avstrijski demokrati skozi desetletja priborili, ustavo torej, ki dovoljuje javno izražanje lastnega mnenja! Tisti, ki nam hočejo odrekati to pravico, so sami v nasprotju z avstrijsko ustavo.

Prepričan sem, da vzroka za odpoved razgovorov ne smemo iskati v minidemonstraciji dijakov. S tem argumentom skuša zvezna vlada odvajati pozornost od vrste problemov s katerimi se otepa trenutno. Deželna in zvezna stranka se pripravljata že na volitve, in socialisti se zavedajo, da bi vsak mali korak v korist Slovencev naletel na odpor, zato se pa koroška SPÖ boji, da bo izgubila nekaj 1000 glasov. Sedanja vlada potrebuje vsak glas, zato se tudi zvezna vlada identifikira s takim stališčem.

Kako naj bi šlo naprej? ZSO si ne želi ničesar bolj, kot da bi na enakopravni osnovi skupaj z vlado reševala odprta vprašanja, v politiki malih korakov naprej in ne nazaj! To si želimo najbolj, že več kot 30 let. Vendar žal trenutna notranjepolitična situacija ne kaže dobro za narodne manjšine, zato ker imajo vladajoči glavno skrb ohran-

iti vlado. Kljub temu želimo, da se razgovori nadaljujejo čim prej.

SV.: Pravijo, da so za odpoved razgovorov krivi zastopniki Slovencev!

F. W.: To je treba odločno zavrniti. To ne drži. Zaostritev na Koroškem so pripravili tisti, ki so odgovorni za velikovski dogodek, za žitarsko zadevo. Višek te nenaklonjenosti Slovincem pa je bil govor deželnega glavarja Wagnerja 18. aprila v koncertni hiši, ki je izzval med koroškimi Slovenci, kakor tudi med demokratičnimi krogi protest in nelagodovanje! Za tako zaostritev ZSO ne čuti nobene odgovornosti.

SV.: Pogosto pravijo, da je vzrok za odpoved konfrontacijska politika Slovencev.

NI RAZUMEVANJA ZA PRAVICE NARODNIH MANJŠIN

F. W.: Ali je konfrontacija to, če želimo v velikovski dvorani nastopiti z mladinskimi zbori? Da želimo v ljudski šoli v Žitari vasi dvojezične napise, ki so bili že leta prej? Da pišemo na deželni šolski svet pisma v slovenščini? Morda celo to, da damo Wagnerju ob 40. obletnici usodnih zgodovinskih dogodkov, možnost, da spregovori?

OTROK IN ŠOLA

Ali je dvojezično šolanje za otroke posebno breme?

Seveda je dvojezično šola večje breme kot enojezična. Kdor hoče več znati, se mora tudi več učiti. Kdor hoče več doseči, mora tudi več delati. Otrok se bo že v šoli navadil prenašati bremena, da bo v poznejšem življenju lahko obstal in se uveljavljal. Ali naj otrok postane mehkužnež in mlačnež?

Dodatno breme učenja slovenščine ima svoj smisel. Oče, mati in učitelj naj pokažejo in dopovejo učencu, da v šoli ni zaprt, ko mora obiskovati dodatne ure jezikovnega pouka; da ni kaznovan, ko mora več pisati in se več učiti.

Pri vsakem človeku se je tak napor doslej izplačal. Tudi ljubezen do materinega jezika to narekuje. Otrok odide iz šole z znanjem dveh jezikov. To pa ima tudi gospodarsko politični pomen. Kolikor je vložil v svoje šolanje več dela, prav toliko se mu bo v življenju lažje godilo.

Učni uspehi otrok, ki obiskujejo dvojezični pouk, nikakor ne zaostajajo za učnimi uspehi ostalih otrok. Nasprotno, ni redkost, da prijavljene otroke prekosijo neprijavljene. To potrjuje tudi veliko število naših ljudi, ki so dokončali višje ali visokošolske študije in se uveljavili na mnogih področjih javnega življenja.

oto

! PRIJAVITE OTROKE K DVOJEZIČNEMU POUKU !

AULA SLOVENICA
CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5-7

Vljudno vas vabimo na razstavo slikarskih del

Nikolaja Omerse

(1911—1981)

Razstava je odprta do 11. junija
1982 dnevno od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Slovenski pisatelj bral v Innsbrucku

Prejšnji teden je koroški pisatelj Janko Messner predstavil svojo knjigo „Kärntner Heimatbuch“ tudi v Innsbrucku, v Forumu für aktuelle Kunst. Literarni večer, na katerem je Janko Messner bral iz svojega literarnega ustvarjanja, je tudi izkoristil, da je po branju zainteresirani publiki razložil problematiko koroških Slovencev, saj jo obravnava tudi v imenovani knjigi.

Približno 40 ljudi se je zbralo v srednji dvorani Foruma. Germanist dr. Holzner je predstavil Janka Messnerja kot neprijetnega avtorja, kot agresivnega literata. Dokaz zato je

že dejstvo, da knjiga „Kärntner Heimatbuch“ ni bila tiskana na Koroškem, temveč v Trstu. Knjiga „Kärntner Heimatbuch“, je po mnenju dr. Holznerja prav na Koroškem bila premalo obravnavana. To seveda zaradi tematike, ker je za Korošce vse kaj drugega kot romantičen Heimatroman, kakor bi lahko sklepali iz naslova. Tudi poslušalcem, ki so o Slovincih in o njihovi literaturi imeli bolj slabe predstave, ni ostalo prikrito, da se Janko Messner v svoji knjigi bavi z najbolj perečimi političnimi in socialnimi problemi koroških Slovencev. To predvsem velja za njegove avtobiografske spise, v katerih na podlagi svojih doživetij živo opisuje razvoj in življenje koroških Slovencev po vojni. Pri tem pa ne pozablja, da živita na Koroškem dva naroda, in logična posledica tega je, da je za njega nemščina to kar potrebuje, slovenščina pa to za kar živi in kar ljubi.

Publika, ki so jo večinoma sestavljali profesorji in študentje, se je hitro ogrela za problem dvojezičnosti na Koroškem. Tu se je izkazalo, (kar je bilo sklepati iz vprašanj) da so o problematiki koroških Slovencev zelo površno informirani. Zato v pogovoru z avtorjem ni tekla beseda samo o literaturi, temveč tudi o narodnostni politiki na Koroškem.

M. T.

LITERARNI NATEČAJ

Mesečni „Družina in dom“ razpisuje ob 80. letnici Milke Hartmanove literarni natečaj za izvirno, še neobjavljeno prozo ali cikel pesmi poljubne vsebine. Snovno ni nujno, da bi bilo delo povezano s koroškim ljudstvom.

Rokopis je treba poslati do 15. junija t. l. na naslov uredništva revije (9020 Celovec-Klagenfurt, Viktringer Ring 26).

Za kritično presojo poslanih rokopisov je pristojen poseben odbor (dr. Pavle Zabltnik, dr. Reginald Vospernik, dr. Erich Prunč in Horst Ogris), katerega odločitev je dokončna.

Nagrade: 1. nagrada 5000 šil.; 2. nagrada 3000 šil.; 3. nagrada 2000 šil.

MED REVIJAMI:

Nova številka „Die Brücke“

Pravkar je izšla prva številka literarne revije „Die Brücke“, letnika 1982.

Po vsebini je pričujoča številka posvečena dvema prispevkoma arhitekture na Koroškem in ima na področju upodabljanja umetnosti malo premiera: Prvič je „Die Brücke“ istočasno tudi katalog za neko reprezentančno umetniško razstavo v deželi, namreč grafične razstave umetnosti na delovnem mestu, konkretno v Avstrijskih dravskih elektrarnah. K temu je objavljen še fehtni prispevek strokovnjaka na tem področju, prof. Zorana Kržišnika iz Ljubljane.

O arhitekturi na Koroškem je objavljena tozadevna razprava prof. Wernerja Hollomeya iz Graza, medtem ko Christiana Bullon prikazuje zanimive primere o vzdrževanju oziroma adaptaciji starih hiš na področju.

Zelo močno je v prvi številki „Die Brücke“ zastopana mladina. V le-tej sodeluje šest mladih literatov; otroci pripovedujejo, kako si zmislijo svoje sodelovanje pri gledališču, ustvarjanju filmov in drugo. Tudi faksimilna priloga grafike je delo mladega umetnika Stefana Gyukro.

V novi številki „Die Brücke“ so seveda še drugi prispevki o kulturi in kulturnem dogajanju na Koroškem kot na primer o dnevih moderne zborovske glasbe v alpskih deželah, o katerih razpravlja prof. Anton Fuchs; o izvoru jezika razpravlja prof. Heinz-Dieter Pohl s celovške univerze, medtem ko je v ostalih prispevkih govora o umrlim kiparju Othmarju Jaundlu, o mednarodnem srečanju pisateljev v Fresachu in še čem. Omeniti je treba še pregled o pomembnih kulturnih dogodkih v lanskem letu ter številne ilustracije in reprodukcije umetniških del.

Nova številka „Die Brücke“ obsega 88 strani, cena za posamezni izvod znaša 50 šilingov in s tem ostaja na isti višini kot doslej. Kupite jo lahko tudi v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu.

Pomemben jubilej slovenske amaterske gledališke dejavnosti

Letos mineva 25. leto odkar so se v Velenju zbrale slovenske ljubiteljske gledališke skupine na prvi reviji igralskih skupin Slovenije. 25. jubilejno srečanje gledaliških skupin Slovenije oziroma slovenskega kulturnega prostora ima tako še poseben pomen in vrednost, saj pomeni 25 let kontinuiranega, neprekinjenega delovanja Zveze kulturnih organizacij na gledališkem področju, pomeni četrstoletni vsebinski in izrazni razvoj gledaliških skupin.

Jubilejno srečanje gledaliških skupin Slovenije poteka ta teden v Škofji Loki, kjer nastopajo ansambli z vseh slovenskih območij, kot gost pa bo danes nastopil gledališki ansambel Zveze štajerske mladine iz Fürstenfelda na Štajerskem. Tako so v Škofji Loki ta teden videli enajst predstav zelo kvalitetnih ansamblov, saj je zaključna prireditev srečanja gledaliških prireditev nekakšen finale področnih srečanj, ki so pred tem potekale v raznih slovenskih regijah. Torej v Škofji Loki nastopajo najboljše skupine, kar je že razvidno iz naslovov komadov, ki so jih izvajali; šlo je za dela slovenskih in

tujih avtorjev.

Srečanje bodo zaključili jutri; najprej bo skupščina Združenja gledaliških skupin Slovenije, na kateri bodo postavili smernice za bodoče delo. Tu pa je treba tudi omeniti, da srečanje ni tekmovalnega značaja, ampak je cilj te prireditve v tem, da se gledališki strokovnjaki z nastopajočimi skupinami pogovarjajo in jim dajejo nasvete. Prav tako so tudi na sporedu pogovori s publiko, ki je za vsak ansambel najboljši ocenjevalec njegovega dela.

Temu poročilu je treba še priključiti, da je konec maja v Bohinjski Bistrici pod naslovom Naša beseda potekalo letošnje srečanje mladinskih gledaliških skupin. Prišle so iz vseh predelov Slovenije, pa tudi iz zamejstva. Koroško je zastopal ansambel Odra mladje Koroške dijaške zveze in sicer s komadom A. E. Greidanusa Hodl de bodl ali dve vedri vode, medtem ko je primorske mladince zastopala gledališka skupina KD France Prešeren iz Boljunca pri Trstu in uprizorila delo Marka Kravosa S kakšno pravico ti rečem dober dan?

Po petdesetih letih spet „Pasijon“ na Kostanjah

Nad 1000 ljudi se je v soboto in nedeljo zbralo na Kostanjah, kjer je domače SPD „Drabosnjak“ po petdesetih letih spet uprizorilo „Pasijon“ Andreja Šusterja-Drabosnjaka.

Med številnimi gledalci od blizu in daleč so bili tudi vrbski župan dipl. inž. Valentin Petritsch z občinskimi odborniki, oba predsednika naših narodnih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser (ZSO) in dr. Matevž Grlic (NSKS), jugoslovanski konzul v Celovcu Alfonz Naberžnik in številni zastopniki javnega življenja.

Prireditelj je imel na žalost smolo, da je v soboto pri prvi predstavi deževalo, kar se je seveda poznalo pri udeležbi. Zato pa je bilo v nedeljo boljše, saj se je predstave udeležilo ogromno ljudi. Vsekakor je bila predstavitev slavnega kostanjškega rojaka velik dogodek za Kostanjčane in pa tudi za ves slovenski svet. Celo iz Slovenije so prihiteli, da si ogledajo Drabosnjakovo stvaritev, ki je bil sodobnik njihovega Linhartarja.

Drabosnjakov „Pasijon“ je sveto-pisemska zgodba v domačem kostanjškem narečju. Nastala je leta 1818. Takoj nato so jo domačini v presledkih kakih štirih ali petih let več kot sto let igrali na prostem odru „pi-nji“ pri Zvanu v Črežpolju, kjer je stal poseben skedenj z odprtim gumnom. Zadnje predstave Pasijona na Kostanjah so bile v postnem času leta 1932 in 1933, torej pred približno 50 leti.

Drabosnjak je napisal šest sveto-pisemskih iger, ena le-teh je Pasijon. Vse je po svoje prikrojil za koroške razmere, na žalost pa so ohranjene le tri: Pastirska ali božična igra, Igra o zgubljenem sinu in Pasijon. Celotni naslov tega „Pasijona“ se glasi „Komedijska od celiga grenkiga terpenja ino smerti Jezusa Kristusa našiga Gospuda.“

S svojimi stvaritvami spada Andrej Šuster-Drabosnjak (1768—1825), ta koroški bukovnik in ljudski dramatik z že omenjenim Antonom Linhartom med začetnike slovenske dramatike. Poleg pisanja iger je prevajal v slovenščino vse, kar je ljudstvo zanimalo. Svojim rojakom je posredoval več priljubljenih ljudskih knjižic, vmes pa je še pesnikoval — koval svoje „rajme“, ki jih je med ljudstvo širil predvsem v rokopisih. Nekaj jih je bilo tudi tiskanih (imel je svojo tiskarno), med njimi socialno

rodov obstoj. „Kultura in prosveta, to naša je osveta“ je deviza kostanjških kulturnih delavcev in priznati je treba, da so na tem področju uspešni.

Svoj čar so Drabosnjakovi predstavi Pasijon dali izbrani kostumi in enostavna, a učinkovita scena. Milena Kumar, ki je na Koroškem delovala že večkrat, je izbrala oblačila, ki so bili prava paša za oči. Nekoliko adaptiran skedenj je bil edino primerno prizorišče za to sveto-pisemsko zgodbo, noben podeželski oder bi ne napravil večjega vtisa. Igor Košir, režiser iz Ljubljane, je iz prvotnega besedila s pomočjo domačih nov izluščil ključne situacije in opustil veliko nepotrebnega teksta. Sceno je osnoval Saša Kump. Res je, da večina igralcev ne obvlada kostanjškega narečja, vendar pa to pri taki vrsti uprizoritev ni bistveno. Bistveno je, da naše kulturno izročilo ne gre v pozabo, da ga čuvamo in negujemo kot zaklad, na katerega smo lahko ponosni. Tega so se zavedali vsi sodelujoči, saj so z vseh

— vloge ni samo predstavil, pač jo je zares zaigral. Pozna se mu izkušnost na odru in poznanje Drabosnjaka, saj je že prav tako imenitno podal zgubljenega sina. Marija, ki jo je igrala Rozalija Pichler, je bila mati, preprosta in trpeča in zato vsakomur razumljiva. Eva Dragašnik kot Magdalena, Erika Lukan kot

Marta, Marta Kokot kot Veronika in Monika Zeichen kot dekva so bile izvrsten „ženski team“. Naj omenimo še Hermana Mačnika kot izdajalskega Juda Iškarijota, Petrusa je igral Jože Rovšek, Pilatuža je podal Milan Kropivnik, zelo jasen je bil Ivan Lukan kot Anas, Hauptmana pa je igral Janez Lesjak. Nekateri prizori so publiko zares presunili in pritegnili: na primer prizor zadnje večerje, najbolj pa seveda križev pot in križanje.

Pasijon bodo Kostanjčani uprizorili letos vsaj še enkrat v juniju. Kdor ga je prvič zamudil, naj ne izpusti priložnosti v junijskem terminu!

AVSTRIJSKO-JUGOSLOVANSKO DRUŠTVO

PRISPEVKI K POGLABLJANJU PRIJATELJSTVA IN SODELOVANJA MED SOSEDI

Beograjska založba Jugoslovanska knjiga je v sodelovanju z Avstrijsko-jugoslovanskim društvom na Koroškem in celovško založbo Carinthia pred nedavnim predstavila svojo dejavnost tudi koroški javnosti. S pestrim izborom svojih izdaj, ki jih je razstavila v mestni hiši v Celovcu, je opozorila zlasti na knjige, ki so širokega mednarodnega pomena in jih založba zato izdaja tudi v raznih tujih jezikih. Gre predvsem za velike monografije in slikovne publikacije, ki v besedi in sliki predstavljajo posamezne jugoslovanske republike in pokrajine, posamezna mesta, umetnike in državnike, pa tudi širše preglede zgodovine, umetnosti in sploh življenja narodov in narodnosti Jugoslavije.

Posebej je tokratna predstavitev veljala nemški izdaji znanega dela „Umetnostni zakladi Slovenije“, v katerem je avtor Lev Menaše prikazal bogastvo umetnosti na Slovenskem vse od arheoloških najdb pa do impresionizma, ki slej ko prej velja za sam vrh slovenske umetnosti. Knjigo, ki obsega več kot 250 barvnih slik, je v nemščino prevedel naš koroški rojak Feliks J. Bister; sicer pa je izšla tudi v srbohrvaškem, angleškem, francoskem in italijanskem jeziku, tako da je dostopna res najširši mednarodni javnosti.

Pri predstavitvi knjige je bilo poudarjeno, da je tudi to korak k poglobljanju dobrososedskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo.

Še isti teden pa je Avstrijsko-jugoslovansko društvo vabilo tudi na večer, ki je bil posvečen spominu pred dvema letoma umrlega jugoslovanskega predsednika Tita. Za njegov 90. rojstni dan je bilo življenje in delo predsednika Tita prikazano v filmu, ki ga je društvu posredoval generalni konzulat SFRJ v Celovcu.

Da je tudi danes pomen Tita mnogo širši kot samo jugoslovanski, da živi njegovo delo naprej in je še danes odločujoče za marsikatera politična dogajanja v Evropi in v svetu, je v pozdravnih besedah naglasil podpredsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva Thomas Tuppe, ki je izrazil veselje, da se je vabilu odzvalo tako lepo število članov in prijateljev društva. Dejal je, da je Titov

kovalci koncerta v Pliberku in Železni Kapli predlagali, da ga je treba povabiti na letošnji mladinski festival, ki bo meseca junija.

NASPROTJE V ŽITRAJSKI HIŠI: RABI OBČINA, KJER OBVLADAJO SLOVENŠČINO, ZA PREVOD PISMA POL LETA?

Občina trdi, da obvlada in uporablja slovenščino. Župan sam „obljublja“ občanu, da bo prevod pisma trajal pol leta, ker ga morajo prevesti v Celovcu. Pri nastavitvi novega občinskega tajnika ne upoštevajo dejanskega znanja slovenskega jezika. Kje tako! V Žitari vasi. Izjema! Odgovor pozna vsak Slovenec.

Kaj se je zgodilo?

„Žitajski list“ je marca obvestil vse občane, da bo šel jeseni gospod Karl Lebstock v zaslužni pokoj in da bodo na občinski seji odločali o njegovem nasledniku. List piše, da je EL Žitara vas že na zadnji seji pozvala občinski svet, naj upošteva pri nastavitvi dvojezičnosti občine, se pravi, znanje obeh jezikov, tako ustmeno, kot tudi pismeno. Če bi bilo več proslincev, naj odloča izpit. Na koncu vprašuje „Žitajski list“: „Bomo videli, kaj bo merodajno — znanje (tudi pismene slovenščine) ali pa protekcija?“ Javilo se je več kandidatov, med njimi tudi absolut slovenske gimnazije.

Kot se je zvedelo, je imela medtem frakcija SPÖ, ki ima večino v občinskem svetu, sejo, kjer je menda odločila, da bodo nastavili domačinko, ki je bila nekdaj samostojna, sedaj pa je v službi izven občine. Znano je tudi, da pismene slovenščine ne obvlada.

S tako odločitvijo bi žitajski občinski svet prišel tudi v nasprotje z lasno trditvijo, ki jo je napisal v stališču ustavnemu sodišču, kjer zatrjuje, da obvladajo nastavljeni občine oba deželna jezika in da ga tudi uporabljajo! (To so zapisali 22. marca 1982, na strani 3, ko se je občina branila v zvezi z zahtevo po odstranitvi dvojezičnih napisov v ljudski šoli).

Najboljši dokaz, da je resničnost pri uporabljanju slovenskega jezika v tej občini v nasprotju z njenimi trditvami pa je dopisovanje občana z občino v zadnjih mesecih. Ta občan je 13. aprila napisal občini slovensko pismo. Po 13 dneh je dobil nemški odgovor, dan navrh ga je zavrnil in zahteval odgovor v slovenščini. Do sedaj ga še ni dobil! Župan pa mu je v osebnem pogovoru 15. maja dejal, da si bo pri odgovoru pustil pol leta časa, ker morajo pismo prevesti v Celovcu. To je torej resnično stanje pri uporabi slovenskega jezika! In takšno stanje naj se nadaljuje tudi še pod novo tajnico? (Tudi v Kotmari vasi delajo podobno, tam pravijo, da traja prevod tri tedne!).

Bodo pristojna deželna mesta krila takšno ukrepanje občine, ki hoče zatreti uporabo slovenskega jezika? Bo deželna vlada dopustila delovanje občine, ki je v žitajskem primeru celo protizakonito in ki izpodbija trditve občine ustavnemu sodišču? Tudi okrajno glavarstvo je že poučeno o tej zadevi.

Žitajski občani doživljajo pravo obliko in vsebino zakona o narodnostnih skupinah; protimanjšinska je — nočejo se ji ukloniti!

kritični „Slovenji obace“ in zbirka šegavih parodij in satiričnih pesmi.

Ideja, da bi spet zaigrali „Pasijon“ se je rodila na Kostanjah. Seveda je položaj danes precej drugačen, kot je bil pred petdesetimi leti. Po načelu, kjer je volja, tam je tudi pot, so si Kostanjčani izposodili igralce iz sosednjih društev. Igro so igrali po starem izročilu, po izvirnem Drabosnjakovem besedilu (ki so ga precej skrajšali). Na nekdanjem farovškem skednju v Zgornji vasi pri Kostanjah so kostanjški prosvetaši v dveh predstavah pokazali, da s korajžo in iznajmljivostjo le še nekaj ustvariš.

Kostanjčani, ki živijo tik ob severni narodnostni meji, torej na zelo narodno ogroženem ozemlju so igrali in igrajo še danes pomembno vlogo na kulturnem področju. Ne samo, da se je na Kostanjah rodil in deloval eden prvih slovenskih pisateljev po katerem se danes imenuje tamkajšnje slovensko prosvetno društvo, treba je tudi povedati to, da na tem območju (Kostanje z okolico) obstoja samo eno kulturno društvo in to je SPD „Drabosnjak“, kar pomeni, da je slovenski življenjski kljub raznarodovanju obdržal tradicijo kulturno osveščene ljudstva.

Motor te kulturne dejavnosti pa je vsekakor predsednik Janez Lesjak, srčen mož in v podjetnosti vreden naslednik svojega velikega predhodnika. Podpira ga iznajdljiv in delaven „operativni štab“, ki se zelo dobro zaveda poslanstva na narodno ogroženem ozemlju, skrbeti za na-

koncev Roža in celo iz Celovca nemurno hodili na vaje. Duša in motor te uprizoritve je kot že omenjeno seveda Janez Lesjak, prosvetaš in igralec s Kostanj.

Blizu štirideset igralcev je bilo potrebnih, saj ne bo zamere, če ne bomo objavili imena vseh. Kristijan Zeichen v podobi Kristusa je svojo nalogo opravil preko nivoja ostalih

SLOVENSKI KANTAVTOR MARIJAN SMODE NAVDUŠIL MLADINCE NA KOROŠKEM

Preteklo sredo in v petek je na Koroškem nastopal slovenski kantavtor iz Raven na Koroškem Marjan Smode. 22 letni avtor in pevec pesmi, bo v kratkem kronal svojo uspešno kulturno pot z izdajo prve LP-plošče. Na festivalu slovenske rock-glasbe nastopa s svojimi pesmimi, prav tako pa je zanimivo, da je bil član vrhunskega pevskega zbora VRES iz Raven na Koroškem.

Marjan Smode pa ne nastopa samo z lastnimi skladbami, temveč tudi s pesmimi znanih slovenskih in tujih avtorjev. Odziv na prvih dveh koncertih na Koroškem, kjer dvorane sicer niso bile povsem nabite polne, ker pač pri nas ni tako znan, kaže, da si tudi pri nas pridobiva svoje ljubitelje. Zato tudi ne preseneča, da so mladi obis-

SPD „Zarja“ v Varaždinu!

Letos sredi maja so se pevci in folkloraši Zarje ter trio Francija Vejnika podali na tridnevno potovanje, potem, ko so se organizatorično in duševno že dalj časa pripravljali na to enkratno rajžo.

Bivanje med brati na Hrvaškem je končno — to lahko zapišemo vnaprej — bilo eno izmed najprijetnejših in nad vsemi pričakovanji. Posredni in neposredni organizatorji so pripravili program, ki je brezizjemno uspel. Uspeh v oficialnem delu, uspel

certna dvorana narodnega gledališča. Razumljivo torej, da po večerji sledi še nekoliko „nočnega programa“.

SOBOTA:

V Varaždinu, ki slovi kot kulturno mesto (posebej kar se tiče baročne glazbe) se nadaljuje omenjeno srečanje. Mi pa se z avtobusom, katerega upravlja domačin Stani ter spremljevalcem in vodičem odpravimo že zjutraj preko hribov Ivanščice v Zagorje in v Kumrovec — rodni kraj maršala Tita.

stvom Jožkota Wrulicha in folklorna skupina katero vodi Franci Sadolšek. Program, ki ga s kratkim geografskim-zgodovinskim orisom o kor. zemlji kulturnopolitičnim orisom naših prizadevanj povezuje Miha Traunik, dobro uspe in je pravtako sprejel. Pevci se zelo potrudijo, ansambel in folklora pa posebno navdušita.

Pri poslovnih večerji spregovore gostitelji in gostje. Vsi se že razumejo. Spominska darila, besede zahvale, priznanja in bodrenja, z željami, da se spet srečamo in utrdimo prve stike z družbo republike Hrvaške zaključijo naporen, vendar nadvse prijeten dan.

Naša zahvala velja Prosvetnemu saboru Hrvatske-Zagreb (tajnik Damir Bačić), Ivici Grabarju in sekretarju SIZ kulture Varaždin, članom predsedstva SIZ Rudiju Matokoviću in posebno Ivanu Čerpinku, predsedniku RKUD „Sloboda“ Mirku Parru, tajniku Dragunu Ristiću in članom odbora, ter direktorjem muzeja in rekreacijskega centra. Vsi navedeni se udeležijo naše celovečerne kulturne prireditve in večerje.

NEDELJA

Zgodaj smo si naročili zajtrk in kmalu se poslovimo od Varaždina. Pot vodi proti domu. A na povratku zavijemo proti Celju. V Vojniku se namreč udeležimo slavnostnega pomenovanja ulice Karla Prusnika-Gašperja. Navzoči smo že pri sprejemu gostov, v kulturnem delu pri šoli pa sodelujejo poleg drugih tudi moški in mešani zbor in člani „Zarje“ v recitatorski skupini Slovenske prosvetne zveze.

Ponosni smo in samoumevno se nam zdi, nastopamo pri slovesnosti za človeka, ki je poleg vseh drugih funkcij bil skozi vse svoje življenje najtesneje povezan z našim društvom in dogajanjem v njem. Slava njegovega spomina.

Pri kosilu dva pozdravna govora in najprijetnejše vdušje z mladim ansambelom iz Vojnika.

Delež priganja v avtobus.

Sledita le še dva „nujna postanaka“ — zadnji na Poljani — na mejnem prehodu Holmec pa se vsede za avtobusni mikrofon naš „švicarski vodič“ Steve ali Štef in komaj se utegnemo oddahniti od bučnega smeha, pa smo že doma v Železni Kapli.

PONEDELJEK:

Še nekoliko utrujeni brez izjeme ugotavljamo: „Nadvse lepo je bilo. Hvala vsem!“

Zavedamo se, kaj in koliko nam pomeni Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ in čutimo, da je vredno biti njegov član. Ponosni smo na svoje delo in na naše prijatelje.

M. T.

Mohorjeva družba v Celovcu vabi na

SIMPOZIJ

„130 let Mohorjeve družbe v Celovcu“

v petek 11. junija 1982 s pričetkom ob 9.30 uri v Slomškovem domu v Celovcu, 10.-Oktober-Straže 25

Spored predavanj:

- Univ. doc. dr. Andrej Moritsch: Zgodovinsko ozadje ustanovitve Mohorjeve družbe
 - Dr. Avguštin Malle: Mohorjeva družba od ustanovitve do pregona na Prevalje
 - Dr. Erih Prunč: Literarni pomen Mohorjeve družbe
 - Dr. Janez Hornböck: Mohorjeva družba od 1920 do danes in njen pomen za zamejske Slovence
- Po vsakem predavanju diskusija.

Himalaja - pomembni zmagi in tragični konec odprave

Pred kratkim sta bila v himalajskem pogorju spet dosežena dva pomembna alpinistična uspeha — znani južnotirolski alpinist Reinhold Messner se je povzpela na tretji najvišji vrh na svetu Kangčendzengo (8603 m), sovjetski alpinisti pa so se po novi smeri povzpeli na Mont Everest (8882 m).

37-letni Messner je vrh dosegel brez uporabe umetnega kisika (kisikova bomba). Na tej uspešni odpravi sta ga spremljala avstrijski gorski vodnik Gottfried Mutschlechner in domačin nepalski šerpa. Messner je edini alpinist na svetu, ki se je povzpela kar na tri najvišje vrhove na svetu: na Mont Everest, 8882 m; K2, 8603 m in Kangčendzengo, 8603 m.

11 sovjetskih alpinistov je pa pred kratkim zarezalo novo smer (greben v severozahodni steni) na Mont Everest. S tem podvigom niso samo premagali najvišji vrh sveta, marveč tudi prvič prekoračili 8000 m višine. Posebnost tega podviga je vsekakor ta, da sta se dva alpinista lotila zadnjih 350 m višine ponoči ob luninem svitu in vrh

dosegla ob polnoči. To je prvi primer, da je nekdo dosegel vrh najvišje gore sveta ob tako nenavadnem času. Od 17 članov sovjetske odprave je doseglo 11 svoj cilj, kar je vsekakor lep uspeh.

Na č-o-ju, 8189 m, šesti najvišji gori sveta, je pred nedavnim prišlo do tragične nesreče — ogrožen plaz je tik pod vrhom zasul vodjo avstrijske alpinistične odprave Wolfganga Nairza in Reinharda Karla. Nairza so izkopalili še živega iz plazu, za Reinharda Karla pa ni bilo več pomoči. Po izjavi Nairza je moral biti tovariš takoj mrtev, ker ga je ledena plošča zadela direktno v glavo. Nairza so z veliko težavo spravili v dolino — snežne mase so mu namreč zlomile golenico. Seveda je bilo nadaljevanje avstrijske odprave na Č-o-ju s tragično nesrečo zaključeno. Člani avstrijske odprave so se že vrnili v domovino.

Ker je v Avstriji veliko zanimanje za Julijske Alpe in druge slovenske gore sporočamo kako je z oskrbovanjem planinskih postojank: Redno oskrbovane so sledeče koče: Poštarska koča na Vršču, Valvazorjev dom pod Stolom, Roblekov dom, Dom na Peci, Dom na Uršlji gori.

Od 15. junija naprej so oskrbovane sledeče koče: „Koča na Ratitovcu (trenutno ob sobotah in nedeljah), Češka koča pod Grintovcem (trenutno ob sobotah in nedeljah). Od 1. julija naprej pa bo oskrbovan Pogačnikov dom na Kriških podih.

Slov. planinsko društvo Celovec

Slovenski športni klub „Obir“ na Obirskem vabi na

PLES

v soboto 5. junija 1982 s pričetkom ob 20. uri v hotelu „Obir“ v Železni Kapli. Igral bo ansambel „Larix“ iz Logarske doline.

v kulturnem delu in uspel v zabavnejšem delu. Te tri namene pa je gostovanje tudi imelo.

PETEK:

Po dopoldanski vožnji preko Maribora in Ptuja prispemo točno ob dogovorjenem času v Varaždin, nekdanje glavno mesto Hrvaške. Pred hotelom TURIST nas že pričakujejo gostitelji ter predstavniki mesta, SIZ-a kulture ter kulturnih društev. Najprej se nastanimo, pri kosilu pa se pozdravimo in pobliže spoznamo, navežemo prve pogovore akoravno je zaradi drugega jezika treba včasih kakšno misel ponoviti. Popoldan je takorekoč prost in ga Kapelčani izkoristimo za krajši ogled mesta, za ogled evropsko znanega pokopališča ter za individualne potrebe — kot nakup malenkosti, ogled trgovin ter prvo pokušnjo izvrstnega vina. Pevci opravijo tudi krajšo vajo, da se pripravijo na večerni nastop. Ta in prihodnji dan se namreč odvijata v Varaždinu že XXV. MUZIČKA SMO-TRA DJECE I OMLADINE HRVATSKE (republiško srečanje) in zvečer s krajšim sporedom (kot gostje) prvič predstavimo našo koroško slovensko pesem številnemu občinstvu. Izvajanja ostalih zborov glasbenih šol, društev in šol iz Varaždina, Petrijanec, Zagreba in Slavonskega broda so jako kakovostna in jih ocenjuje tudi žirija. A tudi naši pevci so dobro razpoloženi. Svoj del prispevajo tudi nadvse akustična velika kon-

V Kumrovcu nas pričakuje gneča. Ravno v teh dneh obiskuje Titovo rojstno hišo na tisoče ljudi. Iz cele Jugoslavije se zbira mladina, se vršijo srečanja in pohodi. Vendar radi počakamo uro, da moremo v rodno hišo graditelja Jugoslavije. Pravtako zanimiv je ogled SPOMEN DOM-a v Kumrovcu, kjer vidimo tudi čudovit film. Nekatere pa posebno privlači tekmovanje miniatomobila (a la formula 1), ki strahansko hitro drvi in ubogajo na brezžično upravljanje.

Na povratku v Varaždin si ogledamo še monumentalni spomenik vod-

Prosvetno društvo v Velikovu vabi na veseloigro s petjem

STUDENTJE SMO

v četrtek 10. junija 1982 ob 15. uri v dvorani šolskih sester v Šentrupertu pri Velikovu. Gostuje igralska skupina SPD „Danica“ iz Šentvida v Podjuni.

je nekdanjih kmečkih uporov Matije Gubca v Stubici. Pozno popoldan se vračamo.

Le kratke so priprave in že se odpeljemo v bližnje Varaždinske toplice, kjer izvajajo naše skupine celovečerni kulturni spored. V novi dvorani ogromnega rekreacijskega centra MINERVA nastopajo društveni moški zbor, ansambel Francija Vejnika (vodi sam), mešani zbor pod vod-

- Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora - Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora -

FRANCI ČERNUT:

Pot v pregnanstvo

V istem hipu plane iz hiše, proseče sklepa roke pred seboj: „Za božjo voljo, Franci!“ — njene nadaljnje besede utonejo v glasnem ihtenju. „Streljajte!“ še enkrat zakliče oče z upadajočim glasom orožnikom, zakrije svoj obraz z rokami in ponovno ga pretrese obupen jok.

Vidno v zadregi povešajo policaji oči, ne vedo prav kaj početi — največji med njimi, ki že poprej ni prenesel ganljivega prizora, govori polglasno sosedu nekaj o „... lieber an der Front als ...“ in stopi končno k očetu ter ga nagovarja spraviti najvažnejše stvari skupaj: hrano, obleko — celo živino lahko še spravi stran. Še nekaj besed mu govori hlastno, toda tako tiho, da ujamem le dve besedi: „Regen“ in pa „Sonnen-schein“, s katerima pa v danih okoliščinah ne vem kaj početi. Te besede očividno le vplivajo na očeta, kajti z odločno kretnjo se obrne proti materi, ji nekaj naroči, kar ne razumem in nato se oba s teto vred podata v hišo, mi otroci pa ostanemo več ali manj prepuščeni sami sebi. Ko po nekem obotavljanju prav tako stopim v vežo, najdem očeta in teto, kako spravljata prekajeno meso v vreče, skozi odprta sobna vrata pa vidim, kako mati prazni omare.

Odslej gre vse zelo hitro in na dvorišču

kmalu leži nekaj vreč, kovčkov in še nek zaboj. Teta hiti v hlev, vrže živini nekaj krme in se čez kratek čas vrne, pred seboj žene prašiča, ki se nekoliko protivi in v namer sili nazaj. Z očetom pričneva spravljati naše „premoženje“ dol k Birtu, kjer stojijo tisti vojaški avtomobili. Šele tam spoznava naše sotrpine, ki jih je doletela enaka usoda, ki so postali prav tako tekom ene ure brezdomci in tukaj čakajo polni negotovosti, kaj se bo zgodilo naprej. Zares, da skupno trpljenje olajša lastno gorje — videti je, kako se tudi očetu delno vrne samozavest, kako se med tovariši sotrpini razvije vsebolj razgret pogovor, kar povzroči med številnimi policaji dosti nevolje in nek zadržan glas veli k tišini. Ukaz ima le malo uspeha, saj vedno spet dovažajo nove ljudi in novi pogovori se navežejo. Iz Bač pripeljejo Zavrnikovo in Fonarjevo družino, iz Podgorjan Zlanove, iz Rut Kobvarjeve ter Ulbnjeve, iz Dobja Amrušove; Kvačičevi, Birtovi in mi pa smo bili iz neposredne bližine.

Ko naju vodi pot mimo neke hiše, stoji na pragu žena. Začudeno pogleda name ter po nemškem vpraša, kaj da sem bil napravil? Z odločno gesto zanikam, brez besed, še predno dodobra zajamem pravi pomen nje-

4 nega vprašanja. Ne vem, ali je vzrok moj srepi pogled ali tisti do zob oborožen policaj za menoj — žena vsekakor hitro stopi v hišo in zapahne hišna vrata za seboj. Ko mi ta majhen dogodek gre še enkrat skozi glavo, pričnjam šele spoznavati, da pač nisem več prost, temveč neke vrste jetnik, da mi spremljevalec ne sledi menda zaradi lepšega, marveč s čisto določenim namenom, da tudi ne nosi zgolj slučajno puško na rami. Nekoliko zmeden se sprašujem, če sem res tako nevaren jaz, moj oče ali kdorkoli iz naše družine, da so potrebni taki varnostni ukrepi. In živo mi stopijo podobe pred oči, podobe lanske cvetne nedelje, ko je cela tolpa orožnikov gnala bolnega človeka v zapor, človeka, ki je zakrivil edino to — učil je ljubezen in resnico! „Ti pa ostani ti!“, mi še zveni v ušesu in marsikaj mi ob tem spominu postane jasno, vsa bolečina nekam znosnejša ob zavesti, da v trpljenju nismo sami.

Že sva se medtem bližala železnici in kmalu za kolodvorom prispela tudi na žago. Vonj rezanega lesa, ki sem ga vedno tako rad vdihaval, me je tokrat skorajda dušil, oči pa mrzlično švigajo po širnem prostoru, ki je poln hlodovine in skladišč desk. Samo za hip se ozrem na cesto, ki pelje skozi obrat in kri mi zaledeni v žilah — zagledam očeta. Hitrih korakov se nama približa, me krčevito zgrabi za roko, vprašujoč: „Kaj je?“ Glas mu je tresoč, ledeno mrzel, tuž, kot bi ne bil njegov. In kakor v

sanjah zaznavam osorni glas za menoj, ki ponavlja že enkrat izrečene besede „Umsiedlungszeit ist gekommen...“. In še pri- stavi: „Sind sie der Besitzer Franz Černut?“ „Ja“, vročično odgovori oče. Poveljujoče nadaljuje orožnik: „Sie haben eine Stunde Zeit — werden umgesiedelt...“

Sanje, strašne sanje — bežite! — proč! Toda niso to sanje, to je grenka, kruta resnica — ta vojaški škorenj ob strani je tako resničen, kot sem resničen jaz in kot je resničen jok, ki pretresa očeta ob strašnem razodetju. Čeprav dojemam vsa dogajanja le postopoma, se posamezni drobci od minute do minute bolj in bolj združujejo v grozljivo celoto in ob spoznanju njene prave vsebine sem blizu omotice — čaka nas pregnanstvo! Nimam sicer prave predstave: kako, kam, kje, toda dognanje samo na sebi ima že toliko tragike, kar ne občutim le sam pri sebi, marveč z grozo doživljam, kako neizmerno hudo vse prizadene starše.

Medtem sva z očetom spravila naše zadnje stvari do zbirališča. Oče pogleda še enkrat v hlev, skrbno zaklene hišna vrata, se s solzami še poslednjič ozre po Kovačevi domačiji, ki ni več naša, ter s tresočo roko izroči ključ policaju; ustrnice mu pri tem oblikujejo besede, brezslužne besede — ne vem, ali je molitev ali kletev. Ko se oddaljujeva od hiše, se mi ponovno porodi pred očmi leto dni stara podoba, kako orožniki ženejo župnika Ogrisa...

Učimo se kuhati

Holsteinski zrezek

Za slovesnejšo priložnost postrežemo gostom z zrezkom na holsteinski način. Spečemo teletje ali mlade goveje zrezke, obložimo jih s pečenimi jajcem in z opečenimi, obloženimi trikotnimi rezinami kruha.

NA OSEBO POTREBUJEMO: 1 telečji ali mlad goveji zrezek (180 g), sol, poper, 1 žlico moke, 15 g masla ali margarine. Razen tega malo masla ali margarine, 1 jajce. Za oblogo: 2 kosa belega kruha, 1 žlico masla, sardelne filete, gnjat, sardine iz pločevinke, nekaj solatnih listov, malo vložene rdeče pese, kisle kumarice, kapre in podobno.

Zrezek potolčemo, solimo ga in popramo, nato pa z obeh strani povaljamo v moki. Odvečno moko otresemo.

V ponvi segrejemo maslo ali margarinu. Na maščobi pečemo zrezek z vsake strani 3 do 4 minute. Najprej ga zapečemo na močnem plamenu, nato ga pečemo dalje pri srednji temperaturi. V drugi ponvi segrejemo malo masla ali margarine. Na maščobi spečemo jajce na oko. Kose belega kruha narežemo na trikotne rezine.

Pečeni zrezek preložimo na krožnik, postavimo ga na toplo, da počaka. Na zrezek položimo pečeno jajce. V ponvi, na maslu ali margarini, opečemo trikotne rezine kruha z obeh strani. Kruh položimo na krožnik k zrezku, na kruh damo ali sardino ali sardelne filete ali gnjat. Jajce potresemo s kaprami. Okrasimo s solatnimi listi, kislom kumarico, vloženo peso.

Popečena jajca s smetano

Za 2 osebi potrebujemo: 4 jajca, 2 trikotnika topljenega sira, 200 g sladke smetane, 1 žličko gorčice, 1 žličko sladke, mlete paprike, sol, poper, 1 žlico drobtin, 2 žlici nestragna sira.

Jajca skuhamo v trdo (10 minut). Nato jih oplaknemo z mrzlo vodo in olupimo. Segrejemo smetano, v kateri raztopimo sir, popramo, dodamo gorčico, solimo in dodamo tudi papriko. Jajca razpolovimo, zložimo jih v nepregorno posodo. Prelijemo jih s smetanovo omako. Na vrh potresemo drobtine in nstrgani sir. Popečemo v pečici ali pod grilom, da se sir rjavkasto zapeče. Ponudimo z dušenim rižem.

Rezanci s špinačo

Za 4 osebe potrebujemo: 100 g prekajene slanice, 1 majhno čebulo, 300 g zamrznjene špinače, 300 g jajčnih rezancev, sol 1/4 litra mleka, trikotnik topljenega sira, poper, muškati orešček.

Slanino narežemo na kocke, v ponvi popečemo, da zarumeni. Dodamo sesekljano čebulo in zamrznjeno špinačo. V pokriti ponvi dušimo jed na majhnem plamenu, toliko, da se špinača odtaja. Rezance skuhamo v osoljeni vodi, nato jih odcedimo. Odtajano špinačo zalijemo z mlekom, dodamo tudi narezan sir. Zavremo, nato solimo, popramo in začnimo z muškatinim oreškom. Špinačno omako zame-

šamo med odcejene rezance. Potresemo z nstrganim sirom in ponudimo.

Popečene palačinke

Za 4 osebe potrebujemo: 250 g moke, 4 jajca, malo soli 3/4 litra mleka; Za nadev: 30 g masla, po 30 g moke, pol litra kokošje juhe iz kocke, 150 g topljenega sira, olje za pečenje, 200 g čebule, 500 g paradižnikov (iz pločevinke ali zamrznjenih), 150 g posebne salame.

Iz sestavin zmešamo testo za palačinke, pustimo ga stati eno uro, da se moka napne. Medtem pripravimo nadev. V kozici segrejemo maslo ali margarinu, na maščobi prepražimo moko. Ko rahlo zarumeni, dodamo na kocke narezan sir.

Iz testa spečemo na olju približno 8 palačink. Namastimo okroglo, nepregorno posodo. V posodo damo najprej eno palačinko, na pa-

lašinko malo (sesekljane čebule, narezanega paradižnika), narezane posebne salame. Prelijemo z malo sirove omake, pokrijemo z drugo palačinko. Postopek ponavljamo, zadnjo palačinko, s katero pokrijemo nadev, prelijemo s preostankom sirove omake. Palačinke pečemo v pečici, pri 200 stopinjah 30 minut. Po želji lahko čebulo prej malo prepražimo, da se hitreje zmehča.

Posodo s popečenimi palačinkami postavimo na mizo, palačinke režemo kot torto. Ponudimo jih z zeleno solato, za samostojen cenen in nasitljiv obrok.

Solnograški žličniki

Za 4 osebe potrebujemo: 1 žličko masla, 1,2 dcl mleka, 2 žlici sladkorja, nekaj kapljic vanilijine arome, 4 rumenjake, 3 žlice sladkorja v prahu, ščepec soli, 1 vaniljin sladkor, 2 žlici masla, 1 žlico moke, 6 beljakov, 3 žlice sladkorja v prahu.

Pečico segrejemo na 240 stopinj. Z maslom namastimo nepregorno posodo s premerom 22 do 24 cm. V posodo damo mleko, sladkor in

vaniljino aromo. Posodo damo v pečico.

Penasto umešamo rumenjake, sol, sladkor v prahu, in vaniljin sladkor. V zmes vmešamo tudi maslo, ki smo ga pustili na sobni temperaturi, da se je zmehčalo. Mešamo dalje, da dobimo rahlo, penasto zmes. Presejemo moko in jo zamešamo med to zmes. Iz beljakov stepemo trd sneg, ki mu nato postopoma in med stepanjem dodajamo sladkor v prahu. Sneg naj bo zelo trd, a še sijoč, ne kosmičast. Rumenskovo zmes zlijemo na sneg in previdno premešamo. Mešanico zajemamo z žlicami, na vroče mleko, ki smo ga segreli v pečici, posadimo štiri velike kepe te zmesi. Temperaturo pečice zmanjšamo na 180 stopinj, žličnike pečemo 5 do 8 minut, da narastejo in so svetlo rumeni. Potresemo jih z žlico sladkorja v prahu in takoj ponudimo.

Ljudje med seboj

Peljem se skozi mesto, grem skozi vas, pogled mi vsakokrat obvisi na cvetličnih lončkih na oknih in balkonih. Oko se sprosti, saj cvetje je na oknih vendar za okras! Za naše boljše počutje, domačnost ter polepšanje okolice. Kar nekaka nevoščljivost me obide, kadar na oknih druge biše vidim lepše, bujnejše, bolj cvetoče lončnice. Zato se tem bolj potrudim, poskušam vzgojiti kar najlepše rože; zalivam jih, dognojum, jim posvetim dosti svojega časa. Doma pripravi mešanico hranljive zemlje in potaknjence, ki jih je tako težko prezimiti. Posodo za rože pa je seveda treba kupiti. In ko je končno vse pripravljeno, posajeno in se mlade rastline opomorejo, jih v začetku maja postavim na okna, kjer naj bi vsaj nekaj mesecev krasile dom s svojim lepim cvetjem.

Tedaj pa pride v sobotnem večeru, ko domači spimo, ali pač tak čas, da nas ni v bližini hiše, nekdo brez vesti, pokrade najlepše rože z lončki vred in jih odnese. Najgriša beseda pride človeku na usta ob pogledu na prazne okenske police, ki kot rakev zijajo na cesto.

Potem v mislih morda kritično obdolžimo mimoidoče, da si niti ne vedo za grdo, podlo tatvino. Tudi pravega krivca morda najdemo, a raje molčimo, kaj ni že dovolj velika sramota za človeka to, da je tat, umazani, zakrknjeni slabič, ki ni sposoben kupiti oziroma vzgojiti rož, kaj šele kaj zahtevnejšega sebe!

Mar še vedno nismo toliko kulturno razviti ljudje, da bi znali obvladati sami sebe in svojo pohlepnost ter za tako nizko ceno prodajati svoje poštenje?

Kdor krade rože, jih ne krade zaradi vredenosti, pač pa zaradi izizvalne nesramnosti in posebne strasti: češ, pa me niso videli! Kradejo jih tudi drugim.

Kdorkoli vpraša za vršičke lončnice ob čas sajenja, rade volje mu ga damo. Nikoli pa se ne bomo sprijaznili in razumeli tatov, ki nam z rožo ukradejo tudi nekaj zaupanja v ljudi.

Ljubiteljica rož

Preveč počitka škoduje

Ko zjutraj vstanemo, nam včasih škriplje v sklepih, da se prav ustrašimo. Poka nam v kolienih, ko premikamo noge, tudi členki na rokah se oglašajo. Ko obrnemo glavo, nam zaškriplje v vratnih vretencih. Je takšno škripanje nenevarno ali pa morda napoveduje kakšno obolenje?

Škripanje v sklepih ni nevarno, ni bolezen, zaradi katere bi morali k zdravniku, zatrjujejo ortopedi. Od kod škripanje v sklepih? Zdravniki pojasnjujejo: Ponoči se človek zaleži, sklepi so togi in suhi. Šele takrat, ko vstanemo, se hrustančasti deli sklepov spet prevlečejo z mazilom. Ko se razgibljemo, škripanja ni več in spet smo gibki, kot je treba. V zdravem sklepu je zaradi mazila na hrustancu trenje tokrat manjše kot med gladkima, ledenima ploskvama. Toda dokler se nam sklepi pregibljejo gladko in brezšumno, niti ne pomislimo na trenje in morebitno obrabo.

Najpogostejše se pojavi škripanje v kolenskih in komolčnih sklepih, dokaj pogosto škripljejo tudi vratna vretenca, če obračamo glavo. Toda ta znamenja so nenevarna in ne pomenijo, da nam grozi obraba sklepov. Zaradi občasnega škripanja v sklepih nam ni treba iti k zdravniku.

Če se škripanje v sklepih redno ponavlja in naposled že kar ustali, pa je to opozorilo, da se je začel sklep obrablja. Krivi smo sami, sklep je preobremenjen. Do preobremenjenosti pride zaradi različnih vzrokov, na primer zaradi prevelike telesne teže, zaradi napačne držbe ob delu, če sedimo na neprimernem stolu, ko tipkamo itd. Tudi zaradi krivo raščenih nog se koleno lahko obrabi. Hrustanec v sklepih se lahko poškoduje ob kaki manjši nezgodi. Ko se poškodba zaceli zraste v sklepu namesto hrustanca nadomestno tkivo, ki pa je manj trpežno in se hitreje obrabi. Hrustanec je prepreden z mikroskopsko majhnimi delci drugačnega tkiva, trenje se zaradi tega poveča, prav tako obraba.

Obraba sklepov ni vselej povezana z bolečinami ali z manjšo gibljivostjo, pravi jo ortopedi. Priporočajo pa zdravljenje, preden se pojavijo hujše motnje, kot so vnetja, otekline, povišana temperatura v sklepih.

Zdravniki priporočajo, naj pazimo na svoje sklepe. Izogibati se moramo prevelikih obremenitev sklepov, ki lahko poškodujejo hrustanec in zakrivijo prezgodnjo obrabo sklepa. Če zmanjšamo čezmerno telesno težo, če poskrbimo za primerno držo med delom, če ne pretiravamo s športom, pomagamo sklepu, da ostanejo gibčni in se ne obrabijo.

Preveč počitka sklepom prav tako škoduje kot prevelika obremenitev z debelostjo ali s športom, svarijo zdravniki. Kdor preveč leži, zarjavi. Če se premalo gibljemo, so sklepi premalo prekravljeni, v tkivu se nabirajo odpadne snovi, delovanje sklepov je moteno.

Ne preveč ne premalo gibanja, redna in zmerna obremenitev sklepov je najboljša. Kdor telovadi vsak dan deset minut, naredi za svoje zdravje več kot tisti, ki se ob koncu tedna ves dan posveča športu, med tednom pa ne goji nobene telesne aktivnosti.

- Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora - Ob štiridesetletnici pregnanstva in upora -

Na zbirališču je medtem skoraj že vse pripravljeno za odhod, vse stvari so naložene na kamionih in tudi večina ljudi je že v avtomobilih. Brat v maminem naročju na ves glas joka — pozabili smo njegovo dudo. Zato oče vpraša vodjo policajev, če jo grem jaz lahko domov iskat. „Was heißt nach Hause...?“ ga le-ta hladno zavrne, a slednjič le mrko pokima. Hitro stopim gor po bregu — nekdo kliče za mano zaradi ključa — nič se ne oziram na to, saj znam priti v hišo tudi brez ključa. Z majhno desko dvignem vrata, odstranim zapah in že sem v sobi. Tam vlada strašanski nered, tudi zajtrk še ni pospravljen z mize, domala nedotaknjeni, omare so odprte, skoraj prazne, na tleh leži zvezek za domače naloge, pohojen, umazan — večer poprej pa sem še tako pazil na čistočo. Na polici leži škatljica vžigalic — nehote sežem po njej v blazni želji zanetiti požar; tedaj zagledam na tleh dudo, spominim se svoje naloge, vržem vžigalice stran in odhitim iz sobe.

Zunaj tako močno zapahnem hišna vrata, da se odkruši celo nekaj ometa od stene in zbrati moram vse sile, da premagam ono neznano moč, ki me kakor nevidna veriga priklepa na rojstni dom. Pustim ga za seboj in z njim vred otroške sanje — brezskrbna leta mladosti. Še enkrat mi gre pogled navzdol po Ločah, po okolici. Vas, kot da bi bila izumrla, mogočena cerkev, oropana dveh zvonov, nemo zre od vzvišenega prostora, skalovlje sive Jepe še kaže bele lise, a preko

njenega vrha se pravkar vali mogočen oblak, ki se polagoma spušča po obronkih Karavank in slednjič izgine tudi oni, v skalo Komnice vklesani kljukasti križ z gosti sivini — izgine v nič.

„Marsch, marsch!“ kliče policaj iz avtomobila neučakano ter me tako zdrami iz zamišljenosti. Sicer je pa res že vse na svojem mestu, motorji že brečijo, le name še čakajo. Hitro vstopim, oče ob vhodu mi hoče nekaj reči, toda le v njegovih očeh berem rahel očitek, nobena beseda ne pride preko njegovih ustnic — vrata zapahnejo in avto se pomakne naprej. En sam vzdihljaj, ena sama obtožba, ena sama kletev ostaja za nami, medtem ko se mrki vojaški avtomobili kot temne pošasti neusmiljeno oddaljujejo od domačega kraja.

Vzdušje v notranjosti je turobno. Po vračajoči se samozavesti ob srečanju sosedov, izseljencev se pričinja polagoma spet širiti tiha žalost med težko preizkušenimi rojaki. Apatično zrejo predse, ne zanimajoč se za prebujajočo naravo, ne za vasi, skozi katere drvi vozilo. Tudi redki pogovori tečejo, kot togotna reka, nanašajo se brez izjeme na trenutni negotovi položaj in na vse, kar je z njim v zvezi. Spremlja jih otožni prizvok resignacije, brez žarka upanja. Kmet v ozadju toži, da ima težave z brejo kravo, moral bi bil priti živinozdravnik; drugi, da je pravkar sredi popravljanja svojega gospodarskega poslopja; in od očeta slišim, da brat Hanzej sploh ni bil na seznamu, bi torej

lahko ostal doma, pač pa bi morala z nami tudi stara mama, ki je že nekaj let v Ljubljani pri stricu... Vse to in še kaj drugega dojemam tako mimogrede, ne da bi me že kakorkoli prizadelo. Vse se mi zdi tako ničevno, tako brezsmiselno in trenutno vem samo nekaj za gotovo, da sem namreč lačen, a tudi to je zgolj ugotovitev, ne da bi se mi s tem v zvezi porajala kakšna želja.

Ko se približujemo celovškemu predmestju, se povrne malo več življenja med posameznike in pričinja se ugibanje, kam nas le vodi pot. Negotovosti je vendar kmalu konec, ko zavije avto med številne lesene barake žrelskega taborišča. Polno ljudi je že tam; starih, mladih, takih v najboljših letih, pa tudi dojenčke v materinem naročju srečavamo. Radovedno ogledujemo nove prišlece; tu in tam se pozdravljajo z njimi, tudi marsikako bodrilno besedo je slišati, kar hipoma sprosti naše togotno vzdušje.

Še nismo si dodobra ogledali novega okolja, že nas napoti nekaj policajev proti določeni baraki. Le-te so samo za silno opremljene: nekaj dolgih primitivnih miz s čisto navadnimi klopki in ob steni v celi dolžini mesto ležišč — na tleh raztresena slama. Porazen je prvi vtis, toda še to borono domovje je dokaj utesnjeno in med posamezniki ležišči skorajda ni prostora; podobno je bolj prenapolnjenemu hlevu kot človeškemu bivališču. Od nekd pride novica, da je to samo zbirališče, samo prehod-

na postaja na slej ko prej negotovi poti. In da se bo treba še bolj stisniti, ker vedno novi transporti prihajajo v taborišče.

Nemalo se prestrašimo, ko zahrešči iz mogočnih zvočnikov zapovedujoč glas, naj se vsi novodošli nemudoma javijo pri komandi taborišča. Brez obotavljanja sledimo povelju ter se postavimo v dolgo vrsto pred komandanturo. Ob nemški temeljitosti gre registracija zelo hitro: ime, osebni podatki — in v potrdilo sprejmeš kovinsko ploščico na vrvi, ki nosi neko številko; le-to je treba obesiti krog vratu. Zares zelo temeljito je vse pripravljeno in številka ima prav izvirno ime: „Herdstellnummer“, kar zgovorno priča, da je povzeta po ustroju germanske družbene oblike.

Tako dodobra zaznamovani od vojaške formacije, ki na vseh vidnih mestih svoje uniforme nosi grozljiv znak mrtvaške glave, se vrnemo k svojemu „ognjišču“, neprijazni baraki. Na poti tja slišim govorice, drugačne od naše in šele oče mi pojasni, da so to Slovenci iz Podjune ali pa iz Ziljske doline. Hudo me prizadene, ko opazim plot iz bodeče žice okrog taborišča; doslej sem ga bil spregledal. Take ograje sem poznal le od planinskih pašnikov, kamor so gnali večji kmetje čez poletje svojo živino, a tudi tam je bilo več lesenih plotov. Čudne primerjave mi rojijo po glavi, le, da oni srditi obrazi, noseč znak smrti na svojih čepicah, niso prav nič podobni tistim pastirjem, ki sem jih bil poznal.

(Dalje prihodnjič)

25 let koprške luke

Prejšnji mesec je koprsko pristanišče slavilo svoj srebrni jubilej. Bilo je namreč 23. maja 1957, ko je okrajni ljudski odbor v Kopru ustanovil podjetje z imenom Pristanišče Koper in s tem položil temelje za izredno uspešen razvoj koprškega pristanišča. Že 7. decembra 1958 je bil zgrajen prvi 135 metrov dolg pomol, ob katerem je pristala prekoceanska ladja „Gorica“ — in od takrat se je koprsko pristanišče razvilo v enega najpomembnejših, pa tudi perspektivnih jugoslovanskih pristanišč s 1750 metri sodobno opremljenih operativnih obal in letnim pretvorom več kot 2,3 milijona ton blaga.

Petindvajset let sicer ni dolga doba, in vendar je dolga pot, ki jo je prehodila koprška luka od nepomembnega pristanišča do mednarodne luke v jugoslovanskem vrhu. V teh 25 letih so nastale stotine metrov novih obal, veliko hektarjev zemlje so izrgali morju, zgradili so številne objekte, nabavili sodobno mehanizacijo, spremenili podobo obale in pokrajine, pretovorili milijone ton blaga, zgradili železnico. Bila je to borba z morjem, zemljo, miselnostjo, navadami, predsodki in tudi z zakoni. V tej borbi so se kalili ljudje, v luki in ob njej, spreminjala se je pokrajina in miselnost, postali so nujen sestavni del gospodarskega in družbenega razvoja Slovenije in Jugoslavije.

Ko je bilo podjetje ustanovljeno pred 25 leti, je zaposlovalo tri ljudi. Vlogo luških delavcev so prevzele pristaniške zadrage, ki so pretovarjale blago v starih pristaniških obalnih mest. Medtem so mladinske delovne brigade gradile 877 metrov dolg nasip od Kopra do

ustja Rižane in za njim odlagale material, pridobljen z izkopavanjem morskega dna; nastajale so nove površine. Že naslednje leto je bilo zaposlenih 37 delavcev in pretovorjeno nekaj manj kot 43.000 ton blaga. Proti koncu leta 1958 je pristala v luki prva prekoceanska ladja in z odobritvijo investicijskega programa je dobila koprška luka domovinsko pravico med jugoslovanskimi lukami.

Sledilo je obdobje intenzivnega načrtovanja in izgradnje, kajti Koper si je moral priboriti svoje mesto in vlogo med dvema lukama s stoletno tradicijo — med Reko in Trstom. Po petih letih obstoja je luka Koper že majhna zaokrožena celota: obala je dolga 550 metrov, promet pa doseže 270.000 ton. Leta 1962, ko koprška luka že opravičuje naziv „mednarodna“, izvolijo tudi prvi delavski svet.

Kot „veliki skok“ štejejo naslednje leto, ko promet več kot podvoji in odprejo prosto carinsko cono. Leta 1965 promet že doseže kritično mejo, ki so jo dopuščale ta-

kratne tehnične in prometne zmogljivosti. Ozko grlo je predvsem zaradi železnice in zato leto 1967 označujejo kot prelomnico, kajti z dograditvijo železniške proge je odpravljena ena največjih ovir za hitrejši nadaljnji razvoj. Promet spet hitro narašča in se že naslednje leto približa milijonu ton, ki ga leta 1969 tudi preseže. V teh letih pristanišče širijo, izgrajujejo nove metre operativne obale in nove objekte ter razvijajo mehanizacijo in infrastrukturo.

Od leta 1970 se investicije še povečajo in tako nastajajo novi metri obale, nova odprta in zaprta skladišča, promet pa naprej narašča. Leta 1973 doseže že skoraj dva milijona ton in v uporabo vzamejo prve kontejnerje. Že leta 1974 zastavijo gradnjo kontejnerskega terminala, naslednje leto pa sprejmejo petletni razvojni načrt. V letu 1976 dokončajo obalo za generalni tovar in promet je rekorden: 1,6 milijona ton brez nafte; kljub temu pa finančni uspehi niso zadovoljivi. Zato leta 1977 izdelajo sanacijski načrt, ki ga izvedejo do leta 1980, ko promet preseže dva milijona ton blaga. Tudi leto 1981 je bilo za koprsko luko poslovno ugodno in tako so oči pristaniških delavcev ter vseh, ki so z njimi povezani, ob srebrnem jubileju optimistično uprte naprej, čeprav vedo, da tudi v bodoče ne bo šlo brez težav in zastojev.

Prispevajmo za gradnjo doma dijaške, študentske in vajeniške mladine

„Slovenski vestnik“ je redno poročal o domu, ki ga v Celovcu gradi Slovensko šolsko društvo za dijaško in vajeniško mladino ter študente. Ta projekt je trenutno med vsemi slovenskimi na Koroškem po obsegu največji, po namembnosti pa najpomembnejši v našem narodnem življenju. Dom bo služil mladini, ki se v Celovcu šola oziroma usposablja za poklic.

V prepričanju, da je izgradnja tega doma zadeva celotne slovenske narodne skupnosti, je Slovensko šolsko društvo pripravilo akcijo gradbenih kamnov, ki naj prispeva h kritju dela visokih investicijskih stroškov. Ta akcija naj bo tudi nov primer solidarnostne samopomoči, ki se je že tolikokrat pokazala in tudi rodila trajne sadove.

Tudi tokrat objavljamo imena darovalcev in se vsem, imenovanim in tudi neimenovanim, iskreno zahvaljujemo za izkazano pomoč. Obenem pa jih stavimo za zgled vsem drugim, da prav tako po svojih možnostih podprejo naše skupno prizadevanje.

Slovensko šolsko društvo

Za gradnjo doma SŠD so prispevali: neimenovana družina iz Šentvida ob Glini, 1000 šil.; Kavčič Brunhilda, 100 šil.; Sluga Tone, Ločilo, 300 šil.; neimenovani iz Celovca, 50 šil.; Jerlich Hanzi, 100 šil.; ravnateljica Anica Kokot, Celovec, 100 šil.; neimenovani obrtnik, 500 šil.; Štern Peter, Dobrla vas, 300 šil.; Šarlijeva Eva, Celovec, 50 šil.; neimenovani bivši gojenec iz Beljaka, 500 šil.; Čimžar Modesta, Čahorče pri Kotmarji vasi, 120 šil.; Wieser Andrej, Borovlje, 100 šil.; Urank Jože, Encelna vas pri Galiciji, 200 šil.; razni neimenovani, 940.; Konec Aleksander, Celovec, 50 šil.; Gasser Franc, Bilčovs, 2000 šil.; neimenovani, 100 šil.; Sebritovič Mirsada, Celovec, 50 šil.; Pressl Werner, 100 šil.; Novak Helena, Bela, 50 šil.; Anzel Greti, Celovec, 50.; starši gojenca, Pliberk, 520 šil.; Koletnik Marija, Pliberk, 100 šil.; neimenovana družina, Sele-Kot, 500 šil.; Gobec, Celovec, 50.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 4. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Od šolske oddaje — 10.30 Veseloigra — 10.15 Atmosfera je poezija — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombeli — 17.30 Matt in Jenny — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Lutka — 21.15 Modna revija — 21.20 Tako ali tako je življenje — 22.20 Reklama in šport — 22.30 Nočni studio — 23.30 Poročila.

— 20.15 Vojna in mir — 23.40 Poročila.

ČETRTEK, 10. 6.: 9.30 Vojna in mir — 14.50 Kopačka Venera — 16.30 Čakanje na dež — 17.40 Palček — 17.55 Helmi — 18.00 O Christini Lavant — 18.30 Palermo — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Kot je božja volja — 21.15 Človek — 22.00 „Pojem za mir in svobodo“ — 23.00 Poročila.

17.00 Dva krat sedem — 17.25 Kdo me hoče? — 17.35 Spoznajte melodijo — 18.25 Šport — 19.30 Čas v sliki — 19.50 „Primer za ljudskega advokata“ — 20.15 Torquato Tasso — 23.05 Na lasno pest — 0.15 Poročila.

NEDELJA, 6. 6.: 14.00 Športno popoldne — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenški pregled — 20.15 Agentska paradija — 21.30 „Idealna hiša“ — 22.00 Gala predstava dunajskega slavnostnega tedna 1982 — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 6.: 17.30 Avstrijska krožna vožnja — 18.00 Perspektiva — 18.30 Doživljaj nizozemskega kaplana — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Onednjava linija — 21.00 „Kje se nahajam?“ — 21.05 Simon Bolivar in južnoameriška osvobodilna vojna — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Entertainer — 0.00 Poročila.

TOREK, 8. 6.: 17.30 Avstrijska krožna vožnja — 17.45 English theatre presents: The

AVSTRIJA 2

PETEK, 4. 6.: 17.10 Avstrijska krožna vožnja — 17.30 Hormoni — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravniški svetovalec — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — 21.50 Deset pred deseto — 22.00 Panika zaradi King Konga — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 5. 6.: 14.00 Športno popoldne — 18.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

— 23.30 Poročila.

Razstava dokumentov na Peršmanovi domačiji

Stalna razstava dokumentov o trpljenju in boju koroških Slovencev v času nacističnega nasilja, ki je urejena v obnovljeni Peršmanovi domačiji v Podpeči nad Železno Kaplo, je odprta vsako soboto in nedeljo ter ob praznikih od 10. do 18. ure. Skupine ali šolski izleti, ki si želijo razstavo ogledati med tednom, naj se telefonično prijavijo pri Zvezi slovenskih organizacij v Celovcu, tel. šte. (0 42 22) 32 5 50, ali v hotelu Obir v Železni Kapli, tel. šte. (0 42 38) 381, da se preskrbi vodič, ki jih bo vodil po razstavi.

Zveza koroških partizanov

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 4. 6.: 14.10 Koroški obzorik — Družinsko petje (posnetki od 2. 5. 82).

SOBOTA, 5. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 6. 6.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darila vam bo.

PONEDELJEK, 7. 6.: 14.10 Koroški obzorik — J. Špicar: Dva koroška pesnika (Ponovitev).

TOREK, 8. 6.: 9.30 Igrali so in peli za razvedrilo... (prvi posnetki ansamblov v slovenskih oddajah). — 14.10 Koroški obzorik — Mlada grla — Otroci, poslušajte!

SREDA, 9. 6.: 14.10 Koroški obzorik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 10. 6.: 7.05 Reportaža o romanju koroških Slovencev v Lurd leta 1958.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 4. 6.: 10.00 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Mak ob progi — 18.00 „Fantje vseh vetrov“ — 18.30 Obzorik — 18.45 Zgodbe o barvi — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Včeraj za jutri — 20.35 Ne prezrite — 20.50 Gospod Horn — 21.40 Spremljajmo — sodelujmo — 21.50

Canterville ghost — 18.00 Orientacija — 18.30 Doživljaj nizozemskega kaplana — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 21.03 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 9. 6.: 17.40 Avstrijska krožna vožnja — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Doživljaj nizozemskega kaplana — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kulturni obzorik v sredo — 20.50 Himna za Dunaj — 21.50 Deset pred deseto — 22.30 Hellstrom-ova kronika — 23.55 Poročila.

ČETRTEK, 10. 6.: 16.00 Poj z nami — 16.30 Avstrijska krožna vožnja — 17.00 Svet kot labirint — 17.50 Črna korzar — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Pridiga Abrahama a Sancta Clara — 20.15 Dalli, dalli — 21.45 Šport — 22.30 Osumljen — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 6. 6.: 9.05 Poročila — 9.10 Živ zav — 11.10 TV Kažipot — 11.30 Narodna glasba — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 15.40 Visok pritisk — 16.20 Poročila — 16.25 Osem filmskih pričevanj — 17.45 Športna poročila — 18.00 625 — 18.30 Opera narave — 19.05 Vreme — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Vojaki — 20.55 Človek brez meja — 21.35 Športni pregled — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 6.: 16.50 Poročila — 16.55 Novo vznemirja — 17.55 Znanstveno-tehnični film — 18.30 Obzorik — 18.45 Pop godba — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Svatba — 21.55 Kulturne diagonale — 22.40 V znamenju.

TOREK, 8. 6.: 17.10 Poročila — 17.15 Slovenske ljudske pravljice — 17.30 Otroška folklorizacija ČSSR — 18.00 Pačiki nimajo pojma — 18.30 Obzorik — 18.45 Mostovi-Hidak — 19.00 Knjiga — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Skupno — 20.50 Fontamara — 21.45 V znamenju.

SREDA, 9. 6.: 17.25 Poročila — 17.30 Cici-ban, dober dan — 17.45 Gusarji kapitana Gancha — 18.15 Pozdravljena Makedonija — 18.30 Obzorik — 18.45 Zapisi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna — 21.50 V znamenju.

ČETRTEK, 10. 6.: 17.10 Poročila — 17.15 Zbis — 17.30 Mi smo muzikanti — 18.30 Obzorik — 18.45 Na sedmi stazi — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 21.30 Ana Karenina — 22.15 V znamenju.

O gorskih imenih, da ne pridejo v pozabo

Kot pripadniki manjšine živimo in delujemo na narodnostno ogroženem področju. Posebno gorska imena so še vedno izpostavljena germanizaciji. Kratkovidna miselnost nekaterih je kriva, da se germanizacija nadaljuje, sodegovorne pa so tudi oblasti, ki ne znajo oziroma nočejo tozadevno ukrepati. Glede potujčevanja gorskih imen smo že precej poročali, vendar še premalo. Naša dolžnost je, da razkrinkavamo to nekulturno in protipostavno dejavnost in apeliramo na razsodne ljudi, da nam pri tem pomagajo.

Včasih je bil nosilec ponemčevanja avtohtonih gorskih imen Avstrijsko-nemško planinsko društvo, danes pa so to vlogo prevzeli drugi krogi. V gorah je danes še celo vrsto, grap, vrhov, sedel in drugih površin, ki jim ne vemo imena. V takšnih primerih je poimenovanje upravičeno in nihče ne bo tega obsojal ali kritiziral. Povsem drugače pa je, če že obstajajo imena — slovenska ali nemška, teh pa seveda nima pravico nihče „prekrščevati“ (izjemen primer bi sicer bil, da bi se zapisali obe imeni, slovensko in nemško, to pa je v današnjih razmerah v avstriji utopično).

V zvezi z gorskimi imeni se bomo danes malo sprehodili po svetu okoli planine Bleščeče, kjer stoji planinska postojanka Slovenskega planinskega društva Celovec „Koča nad Arihovo pečjo“.

Pa začnimo kar z Bleščečo. To je lepo slovensko ime in planina, last Jozeja Stickra pd. Kopanka na Kopanjah. Po drugi svetovni vojni smo „zvedeli“ za nemško ime te planine — Roßalm. V zemljevidih in na kašipotih je danes samo še Roßalm z majhno izjemo dvojezičnih kašipotov SPD Celovec, Bleščeča — Roßalm. Posebnost Bleščeče je vsekakor vrelc vode, ki mu domačini pravijo Solnice. Tam so nekoč bili žlebovi in korito, kjer so pastirji in tedanji lastnik planine kmet Bleščečnjak napajali ovce in sicer na ta način, da so vodi v žlebu dodajali sol, da je drobica raje pila. Ne da bi kedaj slišali za kakšno drugo ime, se je naenkrat pojavilo (leta 1975) v avstrijskih zemljevidih novo ime Salzquelle. Tipičen primer germanizacije avtohtonega imena! Kdo so bili avtorji obeh navedenih imen, ne vemo. Nam, ki se zanimamo za nomenklaturu gorskih imen, so vsekakor vir informacij, domačini kmetje, pastirji, drvarji; od kod germanizatorji avtohtonih imen dobivajo informacije, pa ni težko uganiti. Da se v to nekulturno in nepopolarno dejavnost spuščajo tudi kartografi, je vsekakor obsojanja vredno, predvsem zaradi tega, ker so zelo občutljivi, če se jih spravi v zvezo, da so orodje koroških germanizatorjev. Vsako spremenbo imena v zemljevidu, bi

morali kartografi preveriti. Slovensko planinsko društvo v Celovcu, ki je tesno povezano z domačini, ki so jim vir informacij, še nikoli ni bilo vprašano za svet, zato se upamo trditi, da nimajo izgovora delati se nevedne in nedolžne. Nad Bleščečo se dviga lep vrh v obliki polkrogle, katerega avtohtono ime je — Komnica. Nemško ima oziroma je imel ta vrh kar tri imena: Kleiner Mittagskogel, Türkenkopf in Ferlacher Spitz. Najbolj v rabi sta imeni Komnica in Türkenkopf. Z imeni tega vrha pa je v teku let nastala kolosalna zmeda, tako da si še danes nismo na jasnem, kje je nemška Komnica v resnici. Prvotno se je imenovala Kleiner Mittagskogel, danes pa je Kleiner Mit-

BERGOVA GALERIJA V PLIBERKU SPET ODPRTA

Vodstvo Werner Bergove galerije v Pliberku sporoča, da je galerija spet odprta vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure in sicer do 31. oktobra 1982.

Obisk galerije je po dogovoru možen tudi izven navedenega časa. Tudi letos je v galeriji razstavljenih večje število slik, ki so javnosti prvič dostopne. V posebnem prostoru so razstavljene številne fotografije iz umetnikovega življenja.

tagskogel na drugem mestu in sicer zahodno od Kepe ali Jepe. V novejših zemljevidih je Komnica označena kot Ferlacher Spitz, Türkenkopf pa so potisnili bolj proti severu in ga znižali za skoro 200 metrov. Trenutna situacija okoli Komnice je ta, da jo nemško govorčje prebivalstvo imenuje Türkenkopf (to potrjuje tudi oblika tega vrha). Tudi gostilna severno pod Komnico ima ime Türkenkopf (na Kopanjah).

Nedaleč od Bleščeče (pičlo uro) je vrh imenovan Gračnica (1359 metrov), nemško Gratschenitzen. Ime pride od gradu (ostanki raz-

valine gradu Rasov). Novejši zemljevidi imajo za ta gorski masiv novo ime — Gratschützen (greben-ski strelci).

Tik pod Komniškim prevalom (pod severnovzhodnim ostenjem Komnice) je bil nekoč majhen vrelc, ki pa je v teku let usahnil. Pokojni Jožef Miklavčič, starosta slovenskih planincev na Koroškem, je ta skoro že usahli vrelc reaktiviral; toliko časa je kopal in čistil, da je spet pritekla voda. Temu vrelcu so nekdaj rekli „Vodica“. Ker je voda tik ob poti, ki vodi na Borovščico (planina), je Miklavčič označil to mesto s tablo z napisom Vodica — Lebensquelle. Lebensquelle je pripisal zato, da napisne deske ne bi odstranili (to je bila njegova iznajdba). Vendar naredil je račun brez krčmarja — neznanci so namreč odstranili napis vodica. To je bil velik udarec za idealista Miklavčiča. Jezil se je sam nase, češ da je še pomagal ponemčevati slovenska imena.

Tu smo našli samo nekaj primerov germaniziranja avtohtonih imen na območju Bleščeče in njene okolice. Podobnih primerov pa je na Koroškem še nešteto. Vsi ti primeri so živi dokazi nestrpnosti oziroma brutalnosti nekaterih večerajšnjikov, ki hočejo kolo časa zasukati nazaj. Njihov cilj je zbrisati identiteto slovenske narodnosti na Koroškem. Tolaži nas pač dejstvo, da je teh elementov vedno manj in da postajajo nepriljubljeni v široki javnosti.

Ko smo že pri Bleščeči in nje-govi okolici bomo našli nekaj avtohtonih imen, ki jih poznajo domačini, ki pa niso označeni v nobenem zemljevidu. Najnižja točka med Gračnico in Arihovo pečjo se imenuje GRLO (ozek skalnat predel). Spmladi, ko se taja sneg, pada preko Grla 20 metrov globoko voda (slap) v takomenovani Kolorvat. Preko ostalega leta je Grlo suho, prav tako Kolorvat.

Nadaljevanje Arihove peči proti zahodu je lep kopast vrh imenovan Hum (nekateri pravijo tudi Humec), nemško Humburg. Severno od Komnice je divji skalnat zatrep imenovan Bučevnik (kadar dežuje dere hudournik skozi ta zatrep in povzroča gromovito bučanje). Najnižja točka med Komnico in Gračnico poznamo pod imenom Kopantov Sedlič (1177 m). Nadalje poznamo še skalnato Reko, Prapratnico, Tomanov klanec, Potočje itd., vse na poti od Bleščeče do Kopanja.

To je bil samo majhen prikaz imen z območja Bleščeče, ki jih pozna vsak domačin, ki pa še niso našla mesta v kakšnem zemljevidu, zato pa je več takšnih kot so na primer Roßalm, Salzquelle itd., imena, ki so bila vsiljena in so demonstracija germaniziranja avtohtonih imen.

P. L.

MePZ „Podjuna — Pliberk“ vabi na POLETNO NOČ

v soboto 12. junija 1982 ob 20. uri v gostilni Schwarzl v Pliberku Igra ansambel „Seasons“

Občni zbor Slovenskega atletskega kluba bo v petek 18. 6. 1982 ob 19.30 uri pri Šoštarju v Globasnici.

Dnevni red: 1. pozdravi, 2. poročila odbornikov, 3. razrešnica, 4. volitve, razno.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 3. junija 1982

Za 100 dinarjev dobite	29.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	32.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.24 šil.
Za 100 lir plačate	1.33 šil.
Za 100 mark dobite	695.00 šil.
Za 100 mark plačate	711.30 šil.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi člane in prijatelje društva na

11. SREČANJE PLANINCEV IZ ZAMEJSTVA IN SLOVENIJE

v nedeljo 13. junija 1982, s pričetkom ob 12. uri pri domu Pristava v Javorniškem rovtu, to je pod Golico, ki je znana po narcisnih poljanah, ki bodo predvidoma takrat v najlepšem razcvetu. Na srečanju bo bogat in pester kulturni program. Organizator letošnjega srečanja je Koordinacijski odbor planinskih društev občine Jesenice.

Na srečanje se bomo peljali z avtobusom: odhod iz Loč ob 8. uri, iz Šentjakoba v R. (trg) ob 8.15, iz Rožeka (pošta) ob 8.30, iz Loč ob Dravi (gostilna Ohac) ob 8.40, iz Bilčovsa (Miklavž) ob 9.00, iz Kotmare vasi ob 9.15 in iz Celovca (Gasometergasse 10) ob 9.40 uri. Na vožnji v smeri Ljubelj je še možen pristop pri Mlečniku v Kožentavi in na Sopotnici.

Prisrčno vabljeni!

PIREDITVE

Krščanska kulturna zveza v Celovcu in Katoliško prosvetno društvo „Planina“ v Selah vabita na

SREČANJE KOROŠKIH VIŽARJEV

v nedeljo 13. junija 1982 ob 14. uri pod Mažejevo lipo (poleg cerkve) v Selah. Ob slabem vremenu bo prireditel v farni dvorani.

Nastopajo domači ljudski godci in pevci z Zile iz Roža in Podjune.

Povezuje: dr. Janko Zerzer

Krščanska kulturna zveza in Katoliška otroška mladina v Celovcu prirejata

DVODNEVNI SEMINAR ZA OTROŠKE VRTNARICE IN VODJE OTROŠKIH ZBOROV

od sobote 12. junija, s pričetkom ob 9. uri, do nedelje 13. junija do 12. ure v Domu prosvete v Tinjah.

Vodja seminarja: prof. Janez Bitenc iz Ljubljane

Cena: 200 šilingov

Prijave sprejemata Krščanska kulturna zveza (tel.: 042 22 / 72 5 65-23 ali 24) in Katoliška otroška mladina (telefon: 042 22 / 51 11 66), Celovec, Viktringer

Ring 26

VABILO

na MLADINSKI DAN

v ned. 6. junija 1982 na Ziljski Bistrici Ob 9. uri zborna mesto pri ljudski šoli v Zahomcu, nato odhod k farni cerkvi na Bistrici, kjer bo maša in družabno popoldne (nastop skupine iz Ukevi, Jagadani, skeči, skupne pesmi, smešnice, skupni ples).

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V SOBOTO 5. JUNIJA 1982

SAK — Friesach

Friesach „pod 23“ — SAK „pod 23“

Igrišče: Koschat

ob 18.00 uri

ob 16.00 uri

Prisrčno vabljeni!

NOVE TELEFONSKE ŠTEVILKE SLOVENSKEH USTANOV V CELOVCU

Slovenski vestnik - SINDOK	54 0 42
Slovenski znanstveni inštitut	57 1 42
Dijaški dom SSD	51 36 74
Študijska knjižnica	51 15 34
Naša knjiga	55 4 64

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabi na

KONCERT

v nedeljo 6. junija 1982 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu v R.

Nastopata: moški pevski zbor

„Vres“ iz Prevalj in domači mešani pevski zbor „Rož“

Odbor

ČESTITAMO!

Prejšnji teden je bila na dunajski univerzi promovirana za doktorja filozofije Štefka Vavti, doma iz Šmihela pri Pliberku. Bivša študentka politologije je napisala disertacijo o gledanju zavednih koroških Slovencev na asimilacijo, nadaljnje razvojne možnosti manjšine in o ceni, ki jo imajo sami o sebi. O izsledkih te študije je govorila že na letošnjih Koroških kulturnih dnevih.

Štefki Vavti, ki je bila občasna sodelavka našega lista in ki sodeluje s Slovenskim znanstvenim inštitutom v Celovcu, iskreno čestitamo k njenemu uspehu in ji želimo pri nadaljnjem študiju vse najboljše. Uredništvo in uprava Slovenskega vestnika

SPD Bisernica vabi na predavanje z diapozitivi na temo

„PREGNANSTVO IN UPOR“

Predavatelj: dr. Janko Malle. Predavanje bo 8. junija 1982 ob 20. uri v prostorih Kluba „Prežihov Voranc“ (Benediktiner-pl. 5/1, Celovec).

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabi na

KONCERT

v nedeljo 6. junija 1982 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu v R. Nastopata: moški pevski zbor „Vres“ iz Prevalj in domači mešani pevski zbor „Rož“

Odbor

STO LET GASILSTVA V GLINJAH

- Sobota 12. junija 1982 ob 20. uri ples v šotoru. Igra „Orig. Maria Saaler Quintett“
- Nedelja 13. junija 1982 ob 9.30 uri slovesnost z mašo in blagoslovitvijo brizgalne, ob 10.30 uri dopoldanski koncert in ob 19. uri ples v šotoru

Prisrčno vabljeni!

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 9/IV, tel. 042 22 / 54 0 42, telex 42086 sindok a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 042 22/32 5 50
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje

Loče - Deščice

Pred desetimi leti so na Žoprah pri Vrbi zgradili čistilno napravo za odplake. „Očiščeno“ vodo so po ceveh spustili v staro strugo Drave. Posledica tega je bila, da je tam grozno smrdelo. Številni protesti so bili končno uslišani in zgradili so nov cevovod za odplake skozi Loče in Deščice v umno jezero približno en kilometer pod rožeško elektrarno. Odplake pridejo sedaj v jezero pod vodno gladino, kar preprečuje smrad.

Pred osmimi leti so začeli z gradnjo. V pogodbi, ki so jo sklenili kmetje z graditelji je bilo rečeno, da bo po izgradnji tega cevovoda polje takšno kakor je bilo prej ter da bodo vertikalne jaške (cevi) namestili tako, da bodo pokrovi tako globoko pod zemeljsko površino, da se bo lahko oralo. Vse lepo in prav! Kmetje so uvideli to potrebo in tudi verjeli, da bo vse tako kot so pisмено sklenili.

Položaj pa je danes takšen, da se lastniki zemljišč iz Loč in Deščic še vedno tepejo za pravico. 30 metrov široke grabne so zasuli, vendar ne z domačo kakovostno zemljo, temveč z od nekdaj pripeljano (odlično domačo zemljo brez kamenja pa so zapeljali neznankam), vertikalni jaški

s pokrovi pa gledajo iz zemlje, tako da se moraš izogibati tem oviram. Zaradi obilnega kamenja nekateri kmetje sploh ne orjejo več, tako da so tista zemljišča uporabna samo še za travnike. Znano je, da ima zemlja na tem območju, kjer so gradili cevovod najboljše boniteto, sedaj pa je vse narobe.

Ker prejšnjega stanja absolutno ni več mogoče ustvariti, zahtevajo nekateri kmetje, da se ugotovi, za koliko se je vrednost zemljišča zmanjšala in da se povrne škoda. Če bi graditelji pravilno ravnali kot je bilo sklenjeno v pogodbi, potem bi bilo dejansko vzpostavljeno staro stanje. Prizadeti bi zahtevali samo povračilo škode za tisto dobo, ko ni bilo pridelka oziroma je bil zmanjšan pridelek, tako pa je zadeva sedaj čisto drugačna. Kmetje so upravičeno razdraženi, predvsem pa se jezijo nad tem, da je „zmanjkalo“ kakovostne domače zemlje (katere kvaliteta je menda najboljša na Koroškem), v zameno pa so dobili gozdno zemljo in kamenje. Da gre tu za veliko krivico, ni treba še posebej poudarjati. Vendar prizadeti kmetje niso vrgli puške v koruzo — boj za popravilo škode se nadaljuje.